

ญี่ปุ่น

บุก

ปัตตานี

เท่า

ที่

ผม

ช่วย

เห็น

ประมุข อุทัยพันธุ์



เครื่องหมายเยาวชนทหาร

(ตอนอวสาน)

ยอดมวยแห่งสยาม แม้ว่าแพนจะแพ้วิชาจนตั้งมุกขบเพราะโดนเข้ากระทิง แต่เขาก็สู้อย่างสมศักดิ์ศรีนักมวยชาวใต้ ส่วนศพตำรวจอีกศพหนึ่งผมไม่รู้จัก

ขินดูแล้วก็ได้แต่ปลงอนิจจัง จากนั้นหน่วยเก็บศพก็นำศพไปยังสถานีตำรวจ และเขาจะดำเนินการต่อไปอย่างไร ผมไม่มีโอกาสรู้ เพราะไม่ได้ติดตาม

การค้นหาและเก็บศพ เท่าที่ทราบจากคำบอกเล่าว่า มีถิ่นหลายหน่วย แยกย้ายกันค้นหาและนำไปเก็บยังสถานที่หลายแห่ง เช่น สถานีตำรวจ วัด เป็นต้น จึงไม่อาจทราบแน่ชัดว่า ก็ศพกันแน่ และเป็นใครบ้าง เท่าที่ทราบภายหลังต่อมาว่ามีศพเยาวชนทหาร ๕ ศพ เป็นเยาวชนรุ่นน้อง รุ่นเดียวกันก็มี บุญช่วยเพชรแลบ เพียงผู้เดียวเท่านั้น

คิดถึง บุญช่วย เพชรแลบ ถ้าจำไม่ผิดเขาเป็นลูกนครศรีธรรมราช มาเรียนหนังสือและอาศัยอยู่

กับญาติที่ทำงานในโรงพยาบาลปัตตานี ปกติเขาเป็นคนขริม ๆ แต่ก็ประจักษ์ออกมาแล้วว่าคนขริมอย่างเขานั้น พกไว้ซึ่งความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว มีความรักและกตัญญูต่อชาติบ้านเมืองเกินที่พวกเราจะ

ลิ้มเขาได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือผม

จากนั้น ทุกคนต่างแยกย้ายกันไปหมดสิ้น บริเวณที่เป็นที่มั่นแหล่งสุดท้ายของพวกเราเมื่อไม่กี่นาทีก่อนหน้านั้น ก็กลับเงียบเชียบ ชวนวังเวงใจเหลือเกิน ผมพุ่งสายตาไปตามความยาวของถนนทั้ง ๔ สาย จากสี่แยกที่เชิงสะพานที่ผมยืนอยู่ ก็ไม่เห็นมีใครหลงเหลืออยู่เลย

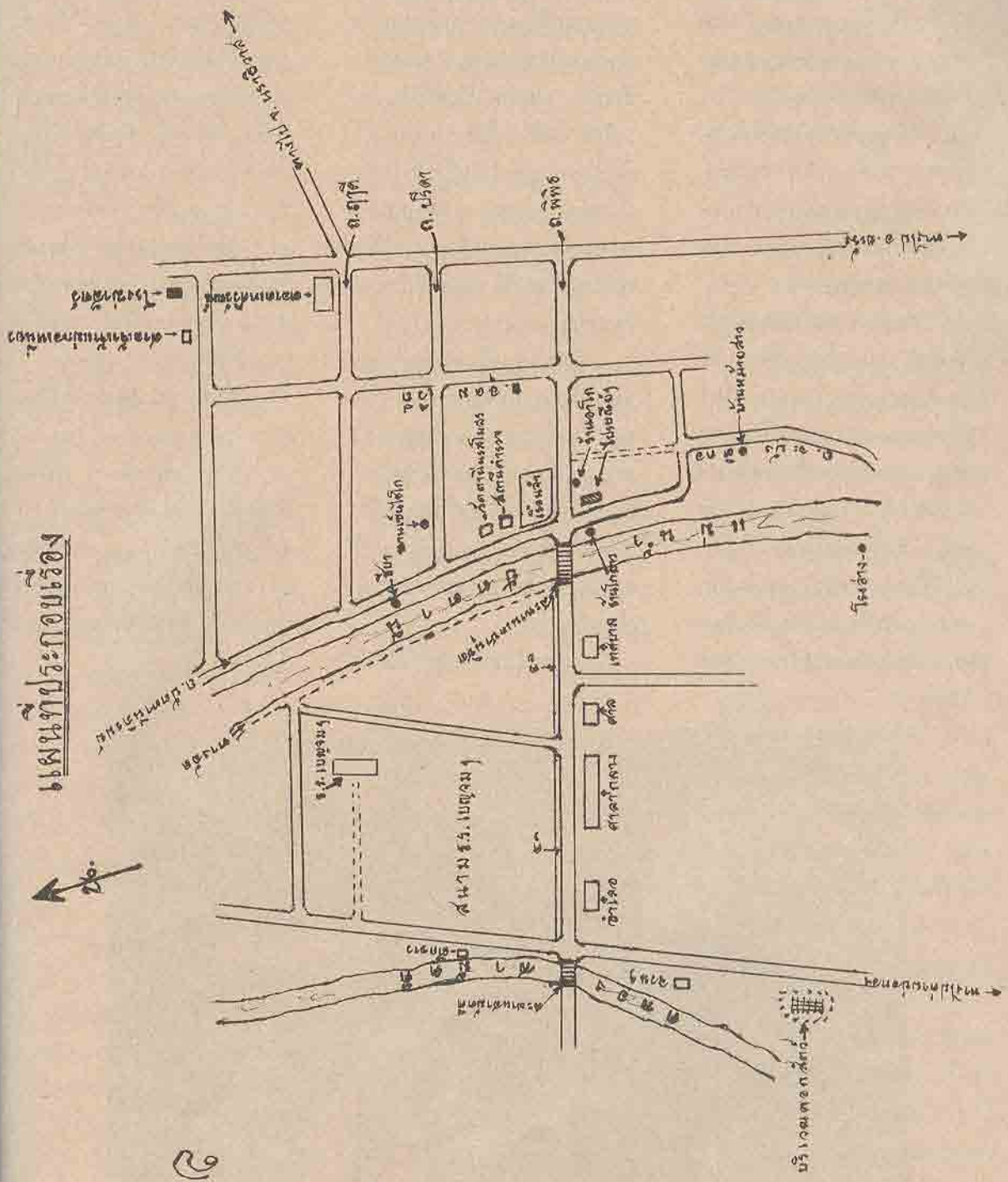
ขณะนี้เป็นเวลาบ่ายแล้ว ความเงียบทำให้ผมวังเวงใจ คิดถึงบ้าน คิดถึงคุณพ่อคุณแม่ ผมอยากกลับบ้าน...ผมอยากกลับบ้านอำเภอยะรัง

ลุงสั้น...คนรักลูก

กลับเข้าที่ทำการไปรษณีย์ฯ อีกครั้ง ด้วยความอ่อนใจ

ลุงตมขมาและลุงสั้นต่างชวน

แผนที่ประกอบเรื่อง



๘  
๙  
๑๐  
๑๑

ไปกินข้าวที่บ้านของท่าน จริงสิ.. จากเหตุการณ์ที่ชวนตื่นเต้นตั้งแต่เช้าตรู่มาจนกระทั่งถึงตอนบ่าย ทำให้ผมลืมกินอาหาร พอทั้งสองท่านชวน ผมก็ไม่ปฏิเสธ ตกกลางขอร่วมวงอาหารที่บ้านลุงสั้น

ลุงถนอมแยกตัวไปผูกอกอาหารรับประทานเพียงผู้เดียว ทราบว่าภรรยาและบุตรของท่านได้เดินทางไปเยี่ยมบ้านทางกรุงเทพฯ ก่อนหน้าเหตุการณ์จะเกิดขึ้น

ส่วนครอบครัวของลุงสั้นนั้น ได้อพยพหลบภัยไปสู่ภูมิลำเนาเดิมคือ ตำบลปากท่อ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี แต่ลุงสั้นนี้แปลกกลับหวังเหนี่ยวลูกชายคนเล็กอายุ ๒ ขวบกว่าเอาไว้อยู่กับท่าน ท่านบอกว่า ท่านอดคิดถึงลูกไม่ได้ จึงขอไว้ชื่นชมคนหนึ่งในยามนี้ มีน้ำแสง นุรักษ์ไปรษณีย์ซึ่งยังเป็นโสดและอาศัยอยู่บ้านของท่านช่วยดูแล

เด็กให้ด้วย เพราะโดยปกติบุตร-ไปรษณีย์สมัยนั้นมีงานไม่มาก แจกจ่ายจดหมายให้ผู้รับวันละครั้ง จดหมายก็มีไม่มาก ถีบจักรยานไปส่งที่นั่นที่นั่นประมาณชั่วโมงเดียวก็เสร็จ จากนั้นก็เป็นชั่วโมงว่าง รอปิดถุงมัลอีกครึ่งในเวลาตอนเย็น อีกทั้งลูกของลุงสั้นก็เป็นเด็กน่ารัก เลี้ยงง่าย ไม่อแง บางเวลาที่อยู่ภายในบ้านเพียงคนเดียวโดยผู้เป็นพ่อปิดประตูข้างไว้ ปลอ่ยให้ง่วนอยู่กับของเล่นและขนมที่จัดไว้ให้

กินอาหารเสร็จแล้ว ผมก็บอกกับลุงสั้นว่า ผมจะกลับบ้าน ขอฝากเสื้อเครื่องแบบและหมวกเอาไว้ จะขอยืมเสื้อของท่านสวมไปก่อน เพราะคิดว่า จินแดงเครื่องแบบเดินเข่อซ่าไปคนเดียวในยามนี้ ดูไม่เหมาะสมนัก เมื่อเจอพวกทหารญี่ปุ่นเข้าจะวุ่น

ลุงสั้นท้วงว่า จะกลับไปได้

อย่างไร จะเอารถที่ไหนไป คงไม่มีใครคิดเอารถยนต์ออกมาขับรับจ้างในตอนนี้อรอก....จริงของท่าน ผมลืมไปสนิท ขามาก็ได้อาศัยรถยนต์ไปรับตัวมา แล้วหากกลับจะเอารถที่ไหนกลับ จึงทำให้ผมถึงกับนั่งอึ้ง กิดหนัก ตัดสินใจไม่ถูกได้แต่เดินต้อย ๆ ตามลุงสั้นไปยังที่ทำการไปรษณีย์ฯ อีกครั้งหนึ่ง

เมื่อไม่มีงานให้ทำ ทั้งลุงสั้นและลุงถนอมก็ชวนกันออกนอกห้องทำงาน นั่งคุยกันหน้าห้อง ผมก็ได้แต่นั่งคิดอยู่เฉย ๆ คนเดียว

ที่ทำการไปรษณีย์ฯ ที่พัทลุง

ประมาณบ่าย ๒ โมง

กำลังนั่งคิดเพลิน ๆ ก็ถึงกับสะดุ้ง เมื่อได้ยินเสียงคนทำพรีบ ๆ เต็กไกลเบื้องหน้า ผมเงยหน้าขึ้นแล้วสายตาที่ประสพกับแถวทหารญี่ปุ่นซึ่งกำลังข้ามสะพานมาประมาณ ๓๐ คน



ปากทางเข้าโรงเรียนเบญจมราชูทิศปัจจุบัน

เราทั้งสามลุกขึ้นยืน ผมบอก  
ไม่ถูกว่าจิตใจตอนนี้เป็นอย่างไร  
มันทั้งตื้นตันและระแวงภัย

แถวหยุดตรงปากทางที่จะวก  
เข้ามาสู่ที่ทำการไปรษณีย์ฯ พอดี  
ผู้คุมแถวหันหน้ามองทางพวกเรา  
เพียงครู่เดียวเท่านั้น เขาก็สั่งแถว  
เดินเข้ามา

ลุงถมยาสั่งให้พวกเราหลบ  
เข้าไปในห้องทำงาน ผมถามลุง  
ถมยาคว่า จะทุนเครื่องสื่อสารหรือ  
เปล่า ขวานที่มอบให้ผมไว้นั้นวาง  
อยู่บนโต๊ะเกาะโทรเลขใกล้มือผม  
อยู่แล้ว ลุงถมยาคว่า รอไว้ก่อน  
ไม่ต้องหุบ ตอนนี้เขาคงไม่ทำอะไร  
เราหรอก เอาขวานขว้างทิ้งไปทาง  
หน้าต่างด้านหลังเสีย ผมปฏิบัติตาม

แถวผู้ปุ่นถูกสั่งหยุดหน้าที่  
ทำการ ผู้คุมแถวก้าวฉับ ๆ ตรง  
เข้าไปในห้องที่พวกเราขึ้นรวมตัว  
กันอยู่ (สมัยก่อนที่ทำการไปรษณีย์ฯ  
มีลักษณะเป็นตึกชั้นเดียว)

เขาพูดเป็นภาษาอังกฤษกระ-  
ท้อนกระแท่นว่าเขาจะเอาสถานที่  
นี้เป็นที่พักหลบของเขา ลุงถมยาค  
ก็พูดภาษาอังกฤษใช้ได้เหมือนกัน  
บอกว่า ที่นี่เป็นสถานที่ราชการ  
เขาไม่ฟังเสียง ทำท่าทางฮึดฮัดและ  
บอกว่า เขาต้องพักที่นี่ ว่าแล้วหัน  
หลังเดินออกมายังแถว สั่งเลิกแถว  
แล้วทหารทั้งหมดก็กระจายเข้ายึด  
ตัวอาคารเป็นสถานที่พัก ปลอดภัย  
เปลื้องสัมภาระและอาวุธออกวาง  
เรียงรายตามความพอใจ เสร็จแล้ว  
ก็ถอดเสื้อถอดกางเกงทิ้งเหลือแต่  
ชั้นในชั้นเดียว

ชั้นในที่ว่านี้ มีใช้กางเกงใน  
หรือกางเกงลิง แต่เป็นผ้าขาวสี-

เหลืองจืดเล็กน้อย ขนาดเล็กกว่า ๆ  
เย็บขอบด้านหนึ่งติดกับเส้นเชือก  
เชือกเส้นนี้ใช้ผูกสะเอว ชั้นผ้าที่  
ห้อยลงมาคือส่วนที่ปิดของลับ  
ก็คล้าย ๆ ตะปั้งเล็กในสมัยก่อน  
นั่นแหละ เมื่ออยู่ในลักษณะเช่นนั้น  
มันจะมิดชิดได้อย่างไร วับ ๆ  
แวม ๆ แพลม ๆ โผล่ ๆ ท่อแก็ก  
โทงเทงไปตามเรื่องของมัน

จากนั้นทุกคนก็ลี้ภัยหลบ  
มะนาวจากกระเป๋าสัมภาระ ใช้มีด  
ผ่ากลางเป็น ๒ ซีก คั้นซีกมะนาว  
ถูไปตามผิวหนังแทบทุกส่วนของ  
ร่างกาย เข้าใจว่าคงเป็นการรักษา  
ผิวและกำจัดผื่นคัน ปฏิบัติตัวเอง  
เสร็จแล้ว ต่างคนต่างออกไปหุงข้าว  
ด้วยหม้อสนาม เรียงรายรอบตาม  
ขอบอาคาร สุกแล้วก็จัดการบรรจุ  
ลงกระเพาะ โดยมีกับข้าวสำเร็จรูป  
บรรจุกระป๋องที่พกติดตัวมา หลัง  
จากนั้นก็นั่งบ๊ายบ๊ายเป็นการ  
พักผ่อนบ้างก็ร้องเพลงอย่างมีความ  
สุขสบายในอารมณ์

พวกเราขึ้นดูการปฏิบัติของ  
เขาอย่างเงียบ ๆ เขาไม่สนใจ ไม่  
ยุ่งเกี่ยว แม้แต่วัสดุข้าวของของทาง  
ราชการเขาก็ไม่แตะต้อง วางอยู่อย่าง  
ไรก็อยู่อย่างนั้น ก็ดีไปอย่าง ยืนดู  
เขาปฏิบัติกันนานพอควร ลุงถมยาค  
จึงชวนพวกเราออกไปจากที่นั่น

ไม่ทันที่ลุงถมยาคับลุงสันจะ  
แยกกันเข้าบ้านของดม ก็ได้ยิน  
เสียงกรีก ๆ โครม ๆ มาทางสะพาน  
อีก หันไปดู รถดังมาอีกแล้ว ฉาย  
เดี่ยวมาเพียงคันเดียว แต่รุ่งรังด้วย  
กิ่งไม้ใบไม้ที่จัดปกคลุมพรางตาไว้  
เต็มไปหมด ดินตะขาบตะกายพื้น  
ผิวถนนฟังแล้วชวนสยของใจน่าชม

เอ้า...วกเข้ามาในบริเวณที่ทำการ  
ไปรษณีย์ฯ อีกแล้ว หยุดจอดได้ร่ม  
ไม่ใหญ่ซึ่งอยู่ไม่ห่างจากตัวอาคาร  
พวกเขาที่อยู่ภายในอาคารก็ถูกรัน  
ออกไปต้อนรับ เสียงอะ ๆ อะ ๆ  
โอะ ๆ ภาษาผู้ปุ่นดังขรมไปหมด  
ครู่หนึ่งก็ยกพวกกลับเข้าสู่อาคาร  
ดังเดิม

### ค้างคืนที่บ้านลุงสัน

ประมาณกว่า ๔ โมงเย็นแล้ว  
ผมต้องการกลับบ้าน...กลับขะรัง  
แม้ลุงสันจะทัดทาน ผมก็ไม่เชื่อฟัง  
ประการสำคัญที่ผมคิดว่าจำต้องรีบ  
กลับ ก็เพราะคิดว่าคุณพ่อคุณแม่  
คงจะเป็นห่วง ท่านอาจจะรู้ข่าว  
ยวชนทหารถูกฆ่าตาย โดยไม่รู้ว่า  
เป็นใครบ้าง จะทำให้ท่านเกิดความ  
วิตกกังวล ในเมื่อคนอื่น ๆ เขากลับ  
บ้านกันหมดแล้ว แต่ผมยังไม่ได้  
กลับ

ลาลุงผู้ใจอารี ออกเดินไปสู่  
สามแยก (หน้าธนาคารกรุงไทย  
ในปัจจุบัน) คิดว่า เพื่อมีรถยนต์  
พลัดหลังวิ่งไปสักคัน ก็จะขอโดย-  
สารไปด้วย รอแล้วรอเล่าไม่มีที่แว  
เลย อย่ว่าแต่รถจะผ่านมา แม้แต่  
คนสักคนก็ยังไม่เห็น มันอ้างว้าง  
วังเวงเสียเหลือเกิน วังเวงจนชา  
หัวใจ เบื่อที่จะคิดขลาดกลัวต่อ  
บรรยากาศเช่นนี้เสียแล้ว

คิดว่าจะเดินกลับ ระยะทาง  
๑๕ กม. ก็คงมีค้ำกลางทาง ตัดสิน  
ใจไม่เด็ดขาด จนกระทั่งโพล้เพล้  
จำต้องคืนกลับไปบ้านลุงสันอีกครั้ง  
ขอพักแรมสักคืน พรุ่งนี้ค่อยกลับ  
บ้าน

พอลุงสันเห็นผมกลับมท ท่าน  
กึ่งนิกทายเหตุการณได้ถูก จึงไม่

ชักถามอะไรผม ท่านยื่นเสื้อผ้าให้  
ผมผลัดเปลี่ยน แล้วยกข้าวปลา  
อาหารออกมากินกัน หลังจากกิน  
เสร็จสรรพ ก็จุดตะเกียงหลอด  
(ไฟฟ้าหลอดจ่ายกระแส) นั่งคุยกัน  
ลูกชายคนเล็กของลุงสันนั้น ช่าง  
น่ารักจริง หลับป๊ออยู่ในมุ้งอย่าง  
ง่ายดายไปแล้ว

#### ผู้มาเยี่ยมยามวิกาล

ทุ่มเศษ ๆ ขณะที่เราทั้งสอง  
นั่งสนทนากัน ก็มีเสียงเดินหนัก ๆ  
ขึ้นบันไดหน้าบ้านมา แล้วมีเสียง  
เกาะประตูก๊อ๊ก ๆ อยู่ ๒-๓ ครั้ง  
เราหยุดการสนทนาทันทีด้วยความ  
ฉงนใจ คราวนี้มีเสียงพูดออกมา  
เป็นภาษาญี่ปุ่น คงจะเรียกให้เรา  
เปิดประตูกระมัง เราก็ได้แต่สงบ  
เงียบ แต่แล้วลุงสันก็ต้องรีบลุก  
เดินออกไปเปิดประตู เพราะบาน  
ประตูถูกเขย่าอย่างแรง ขึ้นวางเฉย  
มีหวังพังแน่ พอประตูเปิดอ้า เขา  
ก็ถลันเข้ามาทันที เพียงคนเดียว  
เท่านั้น อยู่ในชุดเครื่องแบบทหาร  
ญี่ปุ่น เขายกมือท้าวันทยหัตถ์ให้ลุง  
แล้วเดินตรงไปที่ผมนั่งอยู่ใกล้  
ตะเกียง เขาถอดหมวกออกจาก  
ศีรษะ พอใบหน้าเขากระทบแสงไฟ  
ผมก็จำได้ทันที ไซโครที่โหน ก็  
ผู้คุมแถวที่นำพลเข้าพักในที่ทำการ  
ไปรษณีย์ฯ ซึ่งคือรันและยโสมีไซ  
น้อยนั่นเอง แต่ตอนนี้ไม่มีแวว  
แห่งความขมขื่นเลย ดูสภาพเรียบร้อย  
มากทีเดียว เรียบร้อยจนชวนให้น่า  
กลางแคลงใจยิ่งนัก เขามาทำไม...  
เขาต้องการอะไร

เขาทรุดตัวลงนั่งขัดสมาธิที่  
พื้นห้องเหมือนพวกเรา สบหูหรีให้  
เรากันละมวน ผมไม่พูดแต่ก็รับไว้

คิดว่าจะเก็บไว้ให้ลุงสัน เขาเห็น  
กล่องใบจากและยาเส้นของลุงสัน  
ที่วางอยู่ ซึ่บู๊ซึ่โบ้ซึ่งถามว่าอะไร  
ลุงสันก็นั่งยิ้มแฉ่งบอกภาษาอังกฤษ  
เข้าไปนิดหน่อยว่า คือยาสูบ คราวนี้  
เขาก็ฟังภาษาอังกฤษกระท่อนกระ-  
แท่นออกมาบ้าง ผมก็เลยผสมโรง  
อวดความรู้ทางภาษาบ้างเหมือนกัน  
ก็พอถูกใจได้เรื่องได้ราว เขาขอให้  
ผมวนใบจากให้เขา ลุงสันก็จัดการให้  
เขาทดลองสูบ ถูกปากเขาเข้าไปถึง  
กับสำลักไอแฉึก ๆ

ทันใดนั้น ลูกชายลุงสันละเมอ  
เสียงอ้อแอ้ ๆ ญี่ปุ่นหูฟังที่หลังตัว  
ตั้งตรง ฟุ้งสาตาไปที่มุ้งทันที  
และโดยไม่คาดฝัน เขาลุกขึ้นแล้ว  
ก้าวตรงไปที่มุ้งอย่างรวดเร็ว คลบ  
มุ้งขึ้น ก้มตัวลงซ่อนตัวเด็กทั้ง ๆ  
ที่ยังหลับขื่นไว้ในอ้อมแขน เดิน  
ออกมา ทรุดตัวลงนั่งตามเดิม โดย  
วางเด็กให้นอนอยู่บนตักของเขา

ผมและลุงสันคลั่งงงในเหตุดิ-  
การณ์ของเขา ทั้งตระหนกตกใจ  
ซึ่งโกรธ และแปลกใจ แต่ไม่ทันที  
เราจะดำเนินการอย่างไร เขาก็ล้วง  
กระเป๋าเสื้อหยิบรูปถ่ายออกมารูป  
หนึ่ง ยื่นส่งให้ลุงสัน รูปนั้นเป็นรูป  
หญิงวัยสาวอ้วนเด็กตัวเล็ก ๆ คน  
หนึ่ง เจ้าหน้าที่ของหญิงบอกได้ว่า  
เป็นชาวญี่ปุ่น เขอธิบายว่า รูปถ่าย  
นั้นคือรูปภรรยาและลูกน้อยของเขา  
เขาต้องจากลูกและเมียมาทำสงคราม  
พรุ่งนี้ก็ต้องออกเดินทางจากที่นี่ไป  
เบตง จุดหมายปลายทางคือสิงคโปร์  
ซึ่งเป็นอาณานิคมของอังกฤษที่  
ญี่ปุ่นต้องยึดไว้ให้ได้ ก็ไม่รู้เมื่อไร  
เขาจะได้กลับไปพบลูกพบเมียหรือ  
อาจจะไม่มีโอกาสได้กลับก็ได้ เขา

พูดพลางร้องไห้สะอึกสะอื้นไป  
พลาง สายตาพราวพรายจับอยู่ที่ใบ  
หน้าของลูกชายลุงสันที่นอนขวาง  
ตักเขาอยู่ ประหนึ่งว่า ให้เป็นภาพ  
ประทับไว้ในนัยน์ตาเขา

อนิจจา...นี่แหละผลของ  
สงคราม ต้องพลัดลูกพลัดเมีย ต้อง  
อาศัยลูกคนอื่นแทนลูกตัว นึก ๆ  
ก็น่าสมน้ำหน้า แต่คิดอีกทีก็น่า  
สงสาร ที่จิตใจเขายังมีมนุษยธรรม  
หลงเหลืออยู่เหมือนกัน

เขาระบายความอัดอั้นตันใจ  
ออกมาให้เราฟังอยู่นานพอสมควร  
ก่อนจากเขาส่งเด็กคืนให้ลุงสัน  
ลูกซึ้นยื่นทำความเคารพ กล่าวคำ  
ราตรีสวัสดิ์ แล้วเดินลงบันไดไป  
เก่าไป-ใหม่มา

๕ ธันวาคม ๒๔๘๔

หลังจากหลับสนิทไปตลอด  
คืนด้วยความอ่อนเพลีย รู้สึกตัวตื่น  
ขึ้นมาก็จวนสายแล้ว ล้างหน้าล้าง  
ตาเสร็จผมก็รีบลงไปไปที่ทำการ  
ไปรษณีย์ฯ ทันที เพื่อสังเกตการณ์  
เงียบเชียบ พวกทหารญี่ปุ่น  
ที่มาพักพร้อมกับรถถังหายไปหมด  
สิ้น ไม่รู้ว่าเขาไปตั้งแต่เมื่อไร คง  
จะไปเบตงตามที่คุณคุมแถวเขาบอก  
เขาเดินเท้าไปหรือ เป็นไปไม่ได้  
เขาต้องไปด้วยพาหนะอย่างหนึ่ง  
อย่างใดเป็นแน่

(เกี่ยวกับการเดินทางจาก  
เบตงมาของญี่ปุ่น เพื่อโจมตีเกาะ  
สิงคโปร์ซึ่งเป็นเกาะสำคัญของ  
ประเทศมาลายูในสมัยนั้น หรือ  
ประเทศมาเลเซียในสมัยนี้ เพราะ  
สิงคโปร์เป็นฐานทัพเรือของอังกฤษ  
เป็นฐานทัพที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในภูมิภาค  
เอเชีย ซึ่งรองจากฐานทัพที่

ประเทศอังกฤษ ญี่ปุ่นวางกลยุทธ์ไว้ถูกต้อง หากเขาทำสงครามชิงฐานทัพด้านทะเล เขาก็ไม่สามารถเอาชนะอังกฤษได้ หรือถ้าชนะได้ ก็คงเสียผลประโยชน์ที่เดียว มีทางเดียวคือใช้วิธีหลบหลัง โดยเดินทัพทางบก ผ่านพื้นที่มาเข้าสู่ไปจนกระทั่งถึงสิงคโปร์ ก็คงมีเปอร์เซ็นต์ชนะได้ไม่มากนัก ซึ่งปรากฏผลของสงครามว่าญี่ปุ่นสามารถยึดฐานทัพเรือของอังกฤษที่สิงคโปร์ได้อย่างง่ายดาย โดยเดินทัพจากเบงกอลแล้วระลอกเล่าบุกตะลุยชนิดอังกฤษไม่มีโอกาสตั้งตัวติด

การลำเลียงพลของญี่ปุ่นจากปัตตานีไปเบตงนั้น มี ๒ รูปแบบรูปแบบหนึ่งใช้รถยนต์ขนบรรทุกอีกรูปแบบหนึ่ง ไปเป็นหมวดหมู่ด้วยจักรยาน จะเรียกว่า ทัพจักรยานก็ไม่ผิด จักรยานดังกล่าวนี้ ถอดพับขึ้นส่วนได้ มีช่วงสั้นกว่าจักรยานทั่วไป ส่วนประกอบทุกชิ้นเป็น

เหล็กหนา ดูทะทะ ล้อยางเส้นใหญ่ เหมาะกับการใช้สำนุกสำบันหรือเดินทางไกล การเคลื่อนพลกระทำเป็นระลอก ๆ โดยไม่ยอมถอนที่มั่นเดิมออกไปง่าย ๆ ...นี่ก็เป็นการลำเลียงพลของญี่ปุ่นที่ผมได้พบเห็นในโอกาสต่อมา)

ผมออกเดินรอบ ๆ ตัวอาคารสังเกตดูที่ที่เขาหุงข้าว ซึ่งบัดนี้ทุกที่กลายเป็นหลุมหมดแล้ว แต่ละหลุมส่งกลิ่นเหม็นหึ่ง อ้อ...เป็นอย่างนี้เอง คนไทยเริ่มแต่ประเภท “กินบนเรือน ขี้บนหลังคา” แต่ของญี่ปุ่นกลับมีประเภท “หุงข้าวที่ไหน ขี้ไว้ที่นั่น” (แถมไม่กลบเสียด้วย)

เข้าน้ำอากาศแจ่มใส ความคิดจะกลับกันมลายหายไป ความอยากรู้อยากเห็นเข้ามาสิงหัวใจ ผมจึงเดินออกไปที่สี่แยก ตรงเชิงสะพานเดชานูชิต ทอดสายตาไปรอบ ๆ โกลสายตาก็พอมองเห็นคนเคลื่อนไหว

ตัวสลับ ๆ โผล่ ๆ อยู่ข้างข้างริมถนน ๒-๓ คน เป็นผู้ชายทั้งนั้น คงเป็นคนที่หมู่บ้านเรือนอยู่บริเวณนั้น ที่หลมๆ ซ่อนๆ ค้อมๆ มองๆ ด้วยความหวาดระแวงภัยกระมัง

ยื่นเหม่อมองไปทางสะพานใจอยากจะข้ามฟากไปดูวิวรอยของการต่อสู้เมื่อวานนี้บ้าง แต่ก็ยังไม่กล้าข้ามไป เพราะยังไม่มั่นใจว่าจะปลอดภัย ถึงแม้ว่ายุติการต่อสู้กันไปแล้วก็ตาม แต่ใครจะรับรองว่าไม่มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นกับชีวิตเราได้ เพลินคิดจนกระทั่งได้ยินเสียงฝีเท้าเดินมาข้างหลัง ผมหันไปดู ก็พบว่าผู้เดินมานั้นเป็นชายไทยวัยกลางคนคนหนึ่ง ผมไม่รู้จัก เขาเดินมาจากไหนก็ไม่รู้ รู้ ๆ ก็มาไกลถึงตัวแล้ว ก็เลยทักทายได้ถาม เขาก็หยุดและสนทนาด้วย ผลสุดท้ายการพูดคุยก็ไปลงเอยด้วยเรื่องเกี่ยวกับญี่ปุ่นบุก พอเข้าสู่เรื่องนี้ เขามีกิริยา



ตึกขาว ปัจจุบันเป็นที่ทำการ คณะกรรมการสามัญศึกษา  
จังหวัดปัตตานี

ท่าทางโกรธแค้นมาก หน้าตาดมิง  
ทึง มีคำสบถสาทรนแรงออกมา  
หลายคำ คิดว่าจะสอบถามเอาความ  
รู้จากเขาบ้างที่เกี่ยวกับสถานการณ์  
เมื่อวานนี้ แต่เขาจะรู้อะไรในที่ที่ผม  
ไม่ได้พบได้เห็น ก็ต้องระงับความ  
คิดนั้น เพราะสังเกตดูเขาก่อนข้าง  
จะเป็นคนเจ้าอารมณ์เกินไป เอาแต่  
ระบายอารมณ์แค้นด้วยคำคำทอ  
เสียดมากกว่าจะพูดเป็นเรื่องเป็นราว  
ผมก็เลยขยับไปแทน ๆ เท่านั้น  
เอง

จนกระทั่ง...เสียงตบเท้า  
พรีบ ๆ มาบนสะพานอีกแล้ว ผม  
หันหน้ากลับไปมอง ก็เห็นทหาร  
ญี่ปุ่นประมาณจำนวนเท่ากันกับเมื่อ  
วานนี้ เดินแถวมุ่งตรงมา ผมนึก  
ในใจว่า...เอ พวกไหนกันอีก หรือ  
ว่าพวกเมื่อวานนี้ คงไม่ใช่ ก็พวก  
เมื่อวานนี้เขาบอกว่าเขาไปเบตง  
คงจะเป็นพวกใหม่ แล้วเขาจะไป  
ไหนกัน...อยากรู้ก็อยากรู้ หวัน  
ก็หวัน ผมจึงเลยถอยตัวออกมา  
ขึ้นใกล้ปากทางเขากึ่งทำการไปรษณีย์  
กะว่ามีอะไรผิดปกติขึ้นมา ก็วิ่งเข้า  
ข้างในได้ทันท้วงที นอกจากตัวเอง  
ถอยห่างแล้ว ผมยังชวนให้ชายไทย  
ผู้นั้นถอยออกมาด้วย แต่เขาไม่ยอม  
ถอย คงยืนปักหลักอยู่ตรงนั้น มอง  
ดูแถวทหารด้วยสายตาแข็งกร้าว  
ใบหน้าดมิงทึง จนแถวทหารญี่ปุ่น  
มาใกล้จะถึงตัวเขา เขาก็ไม่ยอม  
หลีก ญี่ปุ่นผู้คุมแถวสั่งแถวหยุด  
แล้วตรงเข้าไปยื่นประจันหน้าชาย  
ไทยคนนั้น ส่งเสียงดังดังพร้อมเสียง  
ควาด คงจะสั่งให้ถอย แต่ชายคนนั้น  
ก็ไม่ยอมถอย แถมนั่งถอยน้ำลายใส่  
ญี่ปุ่นเสียด้วย ทำเอาญี่ปุ่นผู้คุมแถว

รีบปลดปืนออกจากบ่า จับปืนไว้ทั้ง  
สองมือ แล้ววัดพานท้ายโครมเข้า  
ให้ที่ใบหน้าชายไทยผู้นั้น ยังผล  
ให้เขาเซลด้าออกไป โทหนักแถมมี  
เลือดไหลออกมา แต่บาดแผลหา  
หยุดความบ้าดีเดือดของเขาได้ไม่  
เขาทำท่าจะกระโจนเข้าใส่ ญี่ปุ่น  
จึงหันปากกระบอกปืนให้ข้าง นั้น  
แหละเขาจึงได้หยุดชะงักความบ้า  
บิ่นลงได้ ค่อย ๆ ถอยห่างออกไป  
พร้อมกับคำคำสาารพดที่จะสรรมา  
คำ สาขดาจ้องมองญี่ปุ่นอย่างจะ  
กินเลือดกินเนื้อก่อนที่จะเดินจาก  
ไป

ความจริงผมได้ตะโกนห้าม  
เขาแล้ว ตั้งแต่เห็นเขาขึ้นปีกหลัก  
ตะโกนหลายครั้งให้เขาถอย อย่าคิด  
สู้เลย แต่เขาก็ดีดรีน เขามีเลือด  
รักชาติรุนแรงไปหน่อย ไร้สติยับยั้ง  
ชังใจ จึงต้องโดนตี ขนาดเบา ๆ  
แต่เจ็บตัวเท่านั้น ถ้าถึงกับถูกยิง  
หรือถูกเหยียบตายอยู่ตรงนั้นผม  
คิดว่าไม่มีใครสรรเสริญหรอก นอก  
จากจะถูกประณามว่าโง่เอาเสียอีก

พวกทหารญี่ปุ่นพวกนี้เป็น  
พวกใหม่ ได้เข้าพักอาศัยที่ทำการ  
ไปรษณีย์ฯ แทนพวกเมื่อวาน การ  
ปฏิบัติคนเมื่อเข้าที่พักก็มีลักษณะ  
เดียวกันกับพวกเมื่อวาน เว้นแต่  
เวลาจะหุงข้าว เขาจะทำการ “กลบ  
หลุม” ที่พรรคพวกขุดฝากไว้ เขา  
กลบอย่างหน้าตาเฉย ไม่มีปฏิกิริยา  
อย่างหนึ่งอย่างใด หลุมใครก็หลุมมัน  
เสร็จแล้วก็ก่อไฟหุงข้าวข้าง ๆ  
หลุมนั่นเอง เขาช่างมีระเบียบปฏิบัติ  
ที่นั่นที่นี้ทีเดียว ดู ๆ แล้วก็น่าหัวเราะ

ตกตอนเย็นก็มีรถถังพรางตา  
ด้วยกิ่งไม้มาจอด ๑ คัน เหมือน

เมื่อวานเหมือนกัน

### ไอ แอม มลาบู

หลังจากร่วมอาหารมื้อเช้ากับ  
ลุงต้าแล้ว ผมก็ออกไปข้างนอกอีก  
แต่ก่อนที่จะผ่านพ้นออกไป  
ผมก็ถูกพวกญี่ปุ่น ๓ คน ที่ยืนอยู่  
โคนต้นมะพร้าวข้างตัวอาคารด้าน  
ข้างกวักมือเรียก ผมเดินเข้าไปหา  
เขา ซึ่งมีชื่อที่ผลมะพร้าวบนต้น  
พร้อมกับพูดว่า “โคโคหนัท” ผมเข้าใจ  
ได้ทันทีว่า เขาต้องการกินมะพร้าว  
และให้ผมช่วยเหลือเขา ผมโบกมือ  
บอกใบ้ว่าเป็นไม่เป็น แล้วชี้มือไป  
ที่บ้านลุงธมมา บอกว่า “โน่น  
เบียมบู” แลนี้ญี่ปุ่นก็เข้าใจดีเหมือน  
กัน คนหนึ่งตรงไปแบกลำไม้ไผ่  
ซึ่งวางอยู่ข้างบ้านมาทันที ผมถือ  
โอกาสเดินออกไปเสียจากที่นั่น  
แต่ไม่วายเหลือขาหลังกมาดู ญี่ปุ่น  
ทั้งสามช่วยกันจับโคนไม้ไผ่ แล้ว  
ง้างปลายฟาดทะลายนะพร้าว ครั้ง  
แล้วครั้งเล่า มะพร้าวก็ไม่หล่นลง  
มาสักที ผมนึกขำ แต่เรื่องอะไรที่  
ผมจะเข้าไปแนะนำเขา เมื่อไม่รู้จัก  
กระทั่งก็อย่ากินมันเลย ผลสุดท้าย  
เขาก็อดกินจริง ๆ

พูดถึงความรู้สึกในด้านจิตใจ  
ผมตอนนี้ ความหวาดหวั่นหายไป  
เกือบหมดสิ้น อาจจะเป็นเพราะยัง  
ไม่ได้ประสบกับความโหดร้ายทารุณ  
ก็เป็นได้ แต่ในเรื่องความเจ็บแค้น  
เกลียดชังนั้น ผมไม่อาจจะลบไปได้  
เป็นความเจ็บแค้นที่เกิดจากสัญชาต  
ญาณของมนุษย์ที่พึงรักในมาตุภูมิ  
ของตน รักในศักดิ์ศรีของตน แต่  
ผมก็ต้องยอมรับว่า บางครั้งบาง  
โอกาส คุณธรรมและมนุษยธรรม  
ก็มีส่วนช่วยแบ่งเบาความนึกคิด

ของผมในด้านนี้ออกไปได้บ้าง เหมือนกัน ในเมื่อผมยังยึดความยุติธรรมเป็นหลัก ฉะนั้นความเจ็บแค้นเกลียดชังของผมจึงมีขอบเขต มีเหตุผล และคำนึงถึงเกียรติภูมิ เป็นสำคัญ...นี่เป็นความรู้สึกในด้านจิตใจของผมในช่วงนั้น เป็นความรู้สึกของเด็กสมัยนั้น เด็กที่ตกในอำนาจของผู้ใหญ่ครอบงำจนแทบโง่หัวไม่ขึ้น

ออกไปข้างนอกคราวนี้ ได้พบเห็นผู้คนออกมาเดินตามถนนสายต่าง ๆ กันบ้างแล้ว ก็มีแต่ผู้ชาย ผู้หญิงและเด็กไม่มีเลย แม้จะไม่ได้พบปะพูดคุยจากกัน ก็ช่วยให้ความว้าเหววังเวงใจของผมได้หายไปบ้าง อ้าวมันทหารญี่ปุ่น ๒-๓ คน ก็มาเดินเล่นผ่านอยู่กลางถนนเหมือนกัน ผู้บังคับบัญชาเขาอนุญาตให้ออกมาเดินกินลมชมวิวบ้างกระมัง โน่น...อีก ๔-๕ คน หรือเขาปล่อยกันทั้งหมดห่ม... ผมก็คิดเดาสุ่มไปอย่างนั้นเอง

แต่ เอ๊ะ...มันใครกัน แต่งตัว รุ่มร่ามราวกับแขกอินเดีย เดินไกลเข้ามา...ไกลเข้ามา อ้อ...นี่กว่าแขกที่ไหน ที่แท้ขุน...นั่นเอง

“ขุน” ที่ผมพบเห็นนั้น ผมรู้จักดี คือปลัดอำเภอผู้หนึ่ง เป็นไทยมุสลิม ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นขุน แต่เป็นขุนอะไรนั้น ผมของดเว้นการบอกกล่าว

ขุนผู้นี้แต่งตัวด้วยเสื้อคลุมสีขาวยาวจดข้อเท้า สวมกปิเยาะห์ (หมวกทรงครึ่งวงกลมสีขาว ที่มุสลิมนิยมสวม) สิริระส่วนเกินจากหมวกล้านเลียน ก็พอเข้าใจได้

ถูกต้องว่า ส่วนที่อยู่ภายในครอบหมวกก็ต้องล้านเลียนเช่นกันลักษณะล้านเลียนที่เห็นแสดงว่าเพิ่งโกนใหม่ ๆ การแต่งกายของขุนวันนี้ ผิดกับวันก่อน ๆ ที่เคยพบเห็น

และเหมือนฟ้าจะบันดาลให้ผมได้ประจักษ์ในพฤติกรรมของขุนผู้นี้ ในเมื่อญี่ปุ่น ๒ คนเดินมาเผชิญกับขุนตรงเบื้องหน้าผม ญี่ปุ่นจะนึกอย่างไร ผมไม่ทราบ คนหนึ่งในจำนวนสองเดินเข้าไปเจรจากับขุน จะเจรจาอย่างไร ภาษาอะไร ผมก็ฟังไม่ถนัด แต่มาได้ยินถนัดชัดเจนตอนขุนยึดอก อึ่มน้อย ๆ ดังภาษากฎมูโจก่อนจะพูดว่า “โอ แอม มลายู” ด้วยเสียงดังฟังชัด

สิ้นคำ “โอ แอม มลายู” ไปชั่วอึดใจเดียวเท่านั้น สิ่งที่ไม่คาดคิดก็เกิดขึ้น ญี่ปุ่นคนนั้นยกมือขึ้นพร้อมกับสลัดฝ่ามืออย่างรวดเร็ว ฟาดไปหน้าขุนเต็มแรง แล้วสลัดกลับฟาดด้วยหลังมืออีกครั้ง ชนิดที่เรียกว่า “ขวาที่ ซ้ายที่” แล้วญี่ปุ่นก็เดินจากขุนไปด้วยโบหน้าถมึงทิ้ง ส่งเสียงกุกเฮ็ดตะโรกันไปตามทาง

ญี่ปุ่นโกรธแค้นขุนด้วยเรื่องอันใด ผมไม่รู้ เป็นเรื่องที่สร้างปัญหาให้ชวนคิดมิใช่น้อย

สุสานในสนามฝึก

ไม่ต้องสงสัยใจกันอีกแล้ว ผมเดินขึ้นสะพานไปอย่างช้า ๆ มุ่งหน้าไปทางศาลากลางจังหวัด โดยพยายามสังเกตความผิดปกติระหว่างทาง ก็ไม่เห็นมีอะไรที่ผิดปกติ นอกจากบ้านเรือนที่อาศัยส่วนมากยังคงปิดประตู ที่เปิดก็เพียงแง้ม ๆ บรรรยากาศค่อนข้าง

ซบเซา ผู้คนที่เห็นก็ล้วนแต่เป็นผู้ชายทั้งนั้น ภูน้ำหน้าบ้านซึ่งเคยมีชีวิตชีวาด้วยพวกเด็กลงเล่นน้ำ ค้าขาย ก็กลับดูเหมือนคนที่ถูกทอดทิ้งให้อ้างว้างอยู่โดดเดี่ยวเดียวดาย (ภูน้ำดังกล่าวนี้ คือ ภูน้ำที่เชื่อมแม่น้ำปาดานากับคลองสามัคคีตรงข้างเชิงสะพานเดชาอนุชิต กับเชิงสะพานสามัคคี เป็นคูเลียบนานไปกับถนนสายหน้าศาลากลางจังหวัดในปัจจุบัน เป็นคูกว้างพอสมควร อาจจะเรียกว่าลำคลองเล็ก ๆ ก็ได้ น้ำในลำคูมีการถ่ายเทขึ้นลงอยู่ในระดับเดียวกับน้ำในแม่น้ำและลำคลอง ปัจจุบันนี้สิ้นสภาพไปแล้ว เพราะถูกถมเพื่อการขยายถนน)

ผ่านศาลาเทศบาล ศาล และศาลากลาง ก็ไม่เห็นมีอะไรผิดปกติ แต่คนละฟากถนนซึ่งเป็นสนามหญ้าของโรงเรียนเบญจมราชาธิศ ที่ใช้เป็นสนามฝึกยุวชนทหารนั้น ปรากฏมีมูลดินเป็นแนวพูนสูงขึ้นแห่งหนึ่ง มูลดินยังใหม่ ๆ หรือจะเป็นมูลดินที่เขาขุดทำเป็นสนามเพลาะ ผมก็ได้แต่คิดแล้วก็เดินผ่านไป

เพิ่งมาทราบภายหลังจากคำบอกเล่าว่า มูลดินที่เห็นนั้น คือหลุมฝังศพของทหารญี่ปุ่นจะกี่ศพไม่ชัดเจน ญี่ปุ่นชุดลักษณะเป็นร่องคัน ๆ วางศพพวกเขาเรียงกันแล้วใช้ดินที่ขุดขึ้นมากลบเรียกว่าฝังแบบขอไปที ไม่กี่วันศพก็ส่งกลิ่นออกมา พวกตะกวดพวกเหี้ยก็ได้โอกาส ขุดคุ้ยดินมุดตัวเข้าไปคาบดึงชิ้นส่วนออกมาเป็นเหยื่ออันโอชะของมัน ต่อมาจะมีใครมาจัด



การกับศพออย่างหรือปล่อยให้กลืน  
เหม็นมันหมดไปตามธรรมชาติ  
หรือตามกาลเวลา ข้อนี้นผมไม่อาจ  
ทราบได้ และไม่มีใครกล่าวถึง

“เด็กขาว” โดดเดี่ยว

ถึงเชิงสะพานสามัคคี ผมก็  
เลี้ยวขวาเข้าสู่ถนนสายหน้าโรง-  
เรียนเบญจมาศราชูทิศ แต่ก่อนที่จะถึง  
ประตูเข้าโรงเรียน ผมต้องผ่าน  
“เด็กขาว” ก่อน

(“เด็กขาว” ก็คือ ที่ทำการ  
คณะกรรมการสามัญศึกษาจังหวัด  
ปัตตานีในปัจจุบันนี้ ดังที่ผมได้  
กล่าวมาแล้วในตอนต้น แต่ในอดีต  
สมัย เริ่มแรกของ “เด็กขาว” ก็คือ  
ห้องเรียนระดับประถมซึ่งผมเคย  
เรียน ณ ที่นี้ ต่อมาเป็นหน่วยยุวชน  
ทหาร จากนั้นมาเป็นที่ทำการศึกษา  
นิเทศก์จังหวัดและเปลี่ยนมาเป็น  
ที่ทำการคณะกรรมการสามัญศึกษา)

“เด็กขาว” ในวันนั้น ประตู  
หน้าต่างปิดหมด ยืนตระหง่านโดด  
เดี่ยวท่ามกลางความเงิบเซียบ  
กิดถึงหัวหน้าหน่วยและครูฝึก  
ท่านไปไหนกันหมด เมื่อวานซึ่ง  
เป็นวันวิฤกตนั้น ท่านไปปฏิบัติ  
หน้าที่อยู่ ณ จุดใด...ผมก็ได้แต่  
คิด-คิด ดังปัญหาตามตัวเอง ไม่รู้ว่า  
ก็ปัญหาต่อก็ปัญหา ล้วนแต่เป็น  
ปัญหาที่ไม่มีคำตอบให้กับตัวผม

ผมได้พบท่านทั้งสี่เป็นครั้ง  
สุดท้าย ตอนที่ผมขออนุญาตออก  
จากพื้นที่กลับไปหาคุณพ่อคุณแม่  
ที่อำเภอยะรัง หลังจากนั้นผมก็ไม่  
ได้พบเห็นท่านเลย จนกระทั่งหลาย  
ปีผ่านไป ผมจึงทราบข่าวว่า แต่ละ  
ท่านนั้นได้แยกย้ายกันไปประจำ  
ตำแหน่งหน้าที่คนละแห่ง คนละ

จังหวัด ในภาคกลางและภาคเหนือ  
ปัจจุบันนี้ ก็คงเกษียณอายุราชการ  
รับบำเหน็จบำนาญกันไปหมดสิ้น  
ทุกท่านแล้ว

ไอ้...โรงเรียนเบญจมาศราชูทิศ

ผ่านประตูโรงเรียนเบญจมาศ  
เบื้องหน้าคืออาคารเรียนเรือนไม้  
สองชั้น ผมตรงไป ณ ที่นั้น ลึกใน  
ใจว่า เรามาครั้งนี้ก็เสมือนเป็นการ  
เยี่ยมเยียน ที่เราได้ห่างเหินโรงเรียน  
ไปร่วมหนึ่งอาทิตย์ อยากทราบว่า  
ยังอยู่ดีหรือเสียหายด้วยภัยสงคราม  
อย่างไรบ้าง ครั้นแล้วผมก็พบกับ  
สภาพที่ก่อให้เกิดความสะเทือนใจ  
เข้าจนได้ ในเมื่อผมก้าวขึ้นบันได  
ชั้นล่าง เดินไปตามระเบียงหน้าห้อง  
เห็นบางห้องบานประตูกระจกขาดเปิด  
อ้าซ่า โด๊ะม้านั่งซึ่งพวกนักเรียน  
ช่วยกันจัดวางเป็นระเบียบก่อน  
วันเปิดภาค ก็ดูกระจัดกระจายเหลือ  
น้อยกว่าจำนวนเดิม โดยเฉพาะ  
ห้องวิทยาศาสตร์นั้น เครื่องมือและ  
อุปกรณ์ถูกทำลายย่อยยับ ใครเป็น  
ผู้ทำลายโรงเรียนผม ถ้าไม่ใช่พวก  
ทหารญี่ปุ่น

รู้สึกสะทอนใจและอนาถใจ  
กับสภาพของห้องเรียน รู้สึกฉุน  
เฉียวและเจ็บแค้นขึ้นในอารมณ์  
มันเป็นการข่มเหงหัวใจกันอย่าง  
ชัด ๆ ที่เราไม่สามารถจะมีปฏิกิริยา  
ตอบโต้มันได้

ผมออกจากตัวอาคารด้วยจิต  
ใจที่ไม่ปกติสุข ไปทางด้านหลัง  
อาคารเรียน ทะลุออกสู่เส้นทาง  
สายริมแม่น้ำ ซึ่งเป็นเส้นทางลัด  
ไปสู่เชิงสะพานเดชาอนุชิต เส้นทาง  
นี้ผมใช้เดินไปกลับโรงเรียนทุกวัน

ที่ริมแม่น้ำ ไกล ๆ กับบริเวณ

หลังอาคารเรียน มีต้นจันทน์สูงใหญ่อยู่  
ต้นหนึ่ง แผ่กิ่งก้านสาขาให้ร่มเงา  
เป็นอย่างดีนั้น ผมได้เห็นโด้ระนัก-  
เรียนชนิดโด้ระเดี่ยว วางขนานอยู่  
เป็นคู่ ๆ หลายคู่ตามริมฝั่ง ผมจำ  
ได้ว่าเป็นโด้ระของโรงเรียนผม แต่..  
ใครอุดริเอามาวางไว้ที่นี่...วางไว้  
ทำไม ก็ได้แต่ถามตัวเองอีกนั่น  
แหละ ผมเดินด้วยความครุ่นคิดไป  
เรื่อย ๆ จนกระทั่งถึงเชิงสะพาน  
และข้ามสะพานกลับไปบ้านลุงสัน  
อีกครั้งหนึ่ง

จากปากคำของผู้ประ สบ  
เหตุการณ์เล่าให้ผมฟังภายหลังว่า  
กองทัพญี่ปุ่นส่วนหนึ่งได้เข้าพัก  
อาศัยที่โรงเรียนนี้ เมื่อไม่สามารถ  
เปิดประตูซึ่งปิดกุญแจไว้เรียบร้อย  
ได้ เขาก็ใช้ขวานฟันบานประตู  
เข้าไป ส่วนโด้ระเรียนที่วางเป็นคู่  
อยู่ริมแม่น้ำนั้น ญี่ปุ่นใช้เป็นที่นั่ง  
ถ่างขาปล่อยอากง...ฟังเขาเล่าแล้ว  
มันเจ็บเข้าไปถึงชั่วหัวใจทีเดียว  
พวกนี้มันสวมหัวใจสัตว์มาเกิด  
หรืออย่างไร

กล้า...สังข์ทองในตราเบงจะ  
ผมกลับถึงบ้านลุงสันก็เป็น  
เวลาเที่ยงวัน กินอาหารแล้วก็นอน  
พักผ่อน คิดว่าสักครูจะออกเดิน  
ต่อไปอีก ในตอนนี้ความคิดจะกลับ  
บ้านหายไปหมด

ตกบ่าย ผมก็ออกจากบ้าน  
กำหนดการไว้ในใจแล้วว่า จะกลับ  
ไปดูบ้านของตัวเอง คือบ้านที่ผม  
อยู่กับน้ำสาว ซึ่งทราบข่าวว่า น้ำ  
ได้หลบภัยไปอยู่ที่ยะรัง สวนทาง  
กับผมขณะที่ผมออกจากยะรังเข้าสู่  
ตัวเมือง

ช่วงเวลานี้มีผู้คนเดินไปมา



เรือนจำเก่าปัจจุบันเป็นย่านการค้าสำคัญของปัตตานี

บนถนนมากกว่าเมื่อตอนเช้า ผมเดินไปทางหน้าเรือนจำ (เรือนจำเก่า ริมถนนพิพิธในปัจจุบัน) ตรงกันข้ามกับหน้าประตูเรือนจำ มีร้านเครื่องคั้นของอาโกคนจีนอยู่ร้านหนึ่ง ผมจำชื่อเขาไม่ได้ เขาขายเหล้า ขายกาแฟ แต่วันนี้ยังไม่เปิดขาย พูดคุยกับเขา ๒-๓ คำในฐานะคนรู้จักกัน แล้วผมก็เดินผ่านไป วกเข้าสู่ถนนเอกชน ซึ่งเป็นถนนในพื้นที่ที่ตั้งโรงไฟฟ้า โรงน้ำแข็ง และโรงสีข้าว ของขุนธำรงพันธ์ภักดี ไปทะลุตรงปากทางถนนจะบังติกอ

ตั้งแต่ปากทางถนนจะบังติกอเข้าไป สองฟากถนนซึ่งเป็นห้องแถวเรือนไม้ ปิดประตูกันหมดทุกห้อง คิดว่าจะไม่พบกับความหวังแวงอีกแล้ว ที่ไหนได้ ถนนสายนี้ยังคงให้ความหวังแวงใจอยู่อีก ไม่พบเห็นผู้คนเลยสักคน เดินมาจนกระทั่ง

ถึงห้องสุดท้ายของห้องแถวซึ่งชาวบ้านเรียกกันว่าห้องแถวแปดห้อง (เพราะมีด้วยกันทั้งหมด ๘ ห้องในแถวนั้น) ก็เจอเข้าอย่างจังกับกล้า ซึ่งเดินออกมาจากมุมบ้าน (ห้อง) ของเขา

กล้าเป็นชื่อของเพื่อนบ้านเรือนเคียงของผม อาศัยรู้นราวคราวเดียวกัน เขาค่อนข้างเป็นคนอากัปก และมึนปมด้อย ไม่เคยได้รับการศึกษาเลย หนังสืออ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ อาศัยอยู่กับแม่และพ่อเลี้ยง ซึ่งเป็นคนจีน มีอาชีพทางทำขนม ทองน่านนวดสังและขนเปลือก ชูานะก่อนข้างยากจนอาศัยที่พ่อเลี้ยงเป็นคนใจดีและใจเย็น จึงไม่มีปัญหาในการอยู่ร่วมกัน

ถ้าจะเปรียบกล้ากับเจ้าเงาะ ในหนังสือเรื่องสังข์ทอง ก็พอเปรียบได้ เขาเป็นคนผิวดำผมหยิก ไม่ชอบสวมเสื้อ นุ่งแต่กางเกง

ขาสั้นเก่า ๆ ของใหม่ไม่ค่อยสนใจหาเนื้อหาปลาที่เก่งไม่ผิดเจ้าเงาะหนังสือศักดิ์กตติกระเป่ากางเกงเป็นประจำ ฝีมือก็ลุ่มง เข้าป่าที่ไรเป็นต้องได้มา ไม่นักก็กระรอกเรื่องปั่นป่ายต้นไม้ก็พอ ๆ กับลูกน้องหนุมานที่เดียว เมื่อเข้าป่าก็มักพกเบ็ดไปที่ทำน้ำตกกึ่งตกปลา ถ้ามีก็เกี่ยวจใช้เครื่องมือก็กระโดดลงไปในน้ำ ดำลงไปงมเอากุ้งตัวโต ๆ ขึ้นมาก็ยังได้ เขาว่ายน้ำได้เก่งเสียด้วย

เจ้าเงาะมีเสน่ห์ตรงที่ข้างในมีรูปทอง กล้าก็มีเสน่ห์เหมือนกันเสน่ห์ของเขาอยู่ที่มีความร่าเริงไม่รู้จักมีความทุกข์ อึมหวาน ใบหน้าระรื่นตลอดเวลา อารมณ์เยือกเย็น ซื่อตรง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม รู้จักเอาอกเอาใจเพื่อนจนชวนให้น่าสงสาร น่าใจเขาสะอาดบริสุทธิ์จนเพื่อน ๆ ให้สมญาว่า สังข์ทอง

เราต่างคนต่างดีใจที่ได้พบกัน  
จากการสอบถามกล้าได้ความว่า  
หลายครอบครัวที่ทั้งบ้านหลบหนี  
ภัย แต่ก็ยังมีบางบ้านที่เจ้าของยัง  
หลบซ่อนตัวอยู่ภายในบ้านโดยไม่  
กล้าเปิดประตูสำหรับบ้านของกล้า  
นั้น หลบหนีกันไปหมด เว้นแต่เขา  
คนเดียว เขาชี้แจงจะหนี อยู่บ้าน  
สบายกว่า...ดูเอาเถอะ ขนาดคนอื่น  
เขาร้อน ๆ หนาว ๆ วิ่งกันให้วุ่น  
แต่สังข์ทองของเราไม่ร้อนรู้หนาว  
เอาเสียเลย

จากนั้นผมก็ชวนกล้าเดินไป  
บ้านผม ซึ่งอยู่ห่างกันประมาณ  
๒ เส้าไฟฟ้า

### เผชิญอันตรายผู้ป่วน

เดินมาได้ครึ่งทางเท่านั้น  
ก็ได้ยินเสียงคนพูดโหม่งโถม  
อยู่เบื้องหลัง เราหันไปดูเห็นทหาร  
ผู้ป่วน ๒ คนกำลังเดินมาแต่ไกล

ผมจับมือกล้ากระซอกลง  
ข้างทาง บุกเข้าสวนมะพร้าว ไป  
ขึ้นแอบต้นมะพร้าวคนละต้นใจระทึก  
เพราะไม่คาดคิดว่าผู้ป่วนจะเข้ามา  
เดินผ่านบนเส้นทางสายเปลี่ยว  
สายนี้ เขามุ่งหน้าเดินไปไหนกัน...  
ผมคิดตั้งคำถามตัวเองอีก

จากสายตาวัดที่เราแอบดู เขา  
เดินมาแล้วหยุดชะงักทันทีตรงที่  
เรากระโดดลงข้างทาง ผมคิดในใจ  
ว่า เขาคงเห็นเราขึ้นอยู่ตรงนี้ แล้ว  
หายไปไหน เขาคงค้นหาเราแน่  
รอดูอีกสักนิด ถ้าเห็นเขาเดินลง  
ข้างทางแล้วเข้ามาในสวนมะพร้าว  
ก็ไม่ทันให้ถึงตัวเรา เราต้องเผ่น  
หนีเสียก่อน

ผิดคาด...ผู้ป่วน ไม่ได้ติดตาม  
เรา เขาหันหลังให้เราแล้วเดินไปที่

ฟากถนนตรงกันข้าม ตรงไปที่บ้าน  
เก่า ๆ หลังเล็ก ๆ หลังหนึ่งซึ่งผม  
รู้จักดี เป็นบ้านของหม้ายสาวสวย  
ชาวไทยมุสลิมผู้หนึ่ง ผู้ป่วนตรง  
เข้าไปทำไม ไม่ทันที่จะคิดตอบ  
คำถามตัวเอง กล้าก็ฉลุนเข้ามา  
กระซิบบอกผมว่า บ้านนั้นเจ้าของ  
บ้านนอนป่วยเป็นไข้อยู่ข้างใน  
อ้าว...คิดว่าไม่มีเจ้าของอยู่

ผู้ป่วนทั้งสองเดินย้อนไปที่  
ประตู แล้วก้มหน้าลงชิดตรงกึ่งกลาง  
บานประตูสองบานที่ปิดเข้าหากัน  
ในลักษณะแอบมอง และทันใดนั้น  
เขาก็แสดงความดีใจ หัวเราะเสียงดัง  
พร้อมกับใช้เท้าถีบบานประตูโครมๆ  
เสียงผู้หญิงหวีดร้องอย่างตกใจ  
ก็บังเกิดขึ้นทันทีจากภายในห้อง  
ผมพอจะคาดหมายการกระทำของ  
ผู้ป่วนได้ เขาคงต้องการ “ผู้รองรับ  
ค้นหา” ของเขาอย่างแน่นอน  
เหมือนคนล้อมตัวล้อมสติผมวิ่งออก  
จากที่ซ่อน ตรงไปที่ผู้ป่วนอย่าง  
รวดเร็ว กล้าก็ตามผมมาติด ๆ พอ  
ผมถึงก็พอดีประตูพัง เจ้าผู้ป่วน  
ทั้งสองตรงเข้าจับแขนกดตัวเธอ  
ลงบนที่นอน เธอคืนรนหวีดร้อง  
พอเห็นผมเธอก็ร้องบอกให้ผมช่วย  
ผมตะโกนบอกผู้ป่วนว่า เธอป่วย...  
เธอป่วย เจ้าผู้ป่วนคงไม่เข้าใจความ  
หมายของคำที่ผมพูดตะโกนไปหรอก  
เขาเอาแต่ทำตาเขียวเข้าใส่ผมพร้อม  
กับตัวไล่ เมื่อเห็นผมกับกล้า  
ไม่ถอย เขาก็ขยับมือกุมด้ามดาบที่  
ห้อยอยู่ข้างสะเอว ทำท่าเหมือนจะ  
ชักออกจากฝัก ผมกับกล้าต้องถอย  
คิดไม่ตกว่าจะช่วยเธอได้อย่างไร  
จึงทำเป็นพระเอกมือเปล่า มีหวังดับ  
เพราะตัวเราเล็กกว่าเขา

คงเป็นเพราะความร้อนใน  
ร่างกายเพราะพิษไข้ของเธอ มี  
อำนาจมากกว่าความเร่าร้อนของ  
ตัดหากะมั่ง ผู้ป่วนจึงปล่อยมือ  
จากเธอแล้วเดินออกมา ผมกับกล้า  
เตรียมเผ่น แต่ไม่ทันเสียแล้วเพราะ  
เจ้าผู้ป่วนคนหนึ่งเปลือยดาบออก  
จากฝักเมื่อไรผมไม่ทันเห็น เขาเห็น  
เมื่อตอนเขาเอาปลายดาบมาจ่อที่  
ทั้งสองที่ยืนอยู่ชิดกัน อีกคนหนึ่ง  
ประกบเรายู่ข้างหลัง แล้วเขา  
คืนหลังให้เราทั้งสองออกเดิน  
กลางถนน...อ้อ ตกเป็นเชลยเขา  
เข้าจนได้ ไม่รู้ว่าเขาจะจัดการกับ  
เราอย่างไรต่อไป คิดแล้วสยองไป  
ที่โคร-ทิมัน

ผมกับกล้าถูกนำมาหยุดที่  
โคนต้นมะพร้าวต้นหนึ่ง ใกล้ๆ  
ริมทางนั่นเอง เจ้าผู้ป่วนเกรง  
ดาบลง ซึ่งมีชีไม่บูยไปไปยังทะเล  
มะพร้าว...เอาเข้าแล้วสิ เป็นครั้งที่  
สองที่ผู้ป่วนเห็นผมเป็นมนุษย์  
วานร ครั้งแรกรอดพ้นไปได้กับ  
ไม่ได้ ครั้งนี้จะแก้ไขอย่างไรในเมื่อ  
ถูกควบคุมตัวแจ้อย่างนี้ ขึ้น  
ปฏิบัติตามคำสั่งเขา ก็มีหวังหน้าอก  
ถลอกปอกเปิกเป็นแน่ เพราะผม  
ขึ้นมะพร้าวไม่เป็น

ได้คิดว่าเรื่องนี้กล้าเขากัน  
จึงขอร้องเขา แต่กล้าเกิดขี้เกียจ  
เขาบอกว่าอย่าให้มันกิน ผมแย้งว่า  
ถ้าอย่างนั้นมีหวังเจ็บตัว กล้าก็  
เฉยอย่างน่าหมั่นไส้ ผู้ป่วนเห็นผม  
ชักช้าก็ผลักไหล่กระตุกเตือน ผม  
จึงชีม็อบูยไปที่กล้า ผู้ป่วน  
เข้าใจ จึงพุ่งปลายดาบชี้ไปที่กล้า  
แล้วควักปลายดาบแทนมือชี้ไปที่  
ทะเลมะพร้าว กล้าค่อนข้างหลบ

ปะเหลือกก่อนที่จะเป็นขึ้นคัมมะพร้าวอย่างรวดเร็วจึงปุ๋นพอใจในท่าทางของกล้า สอดคาบเข้าฝัก เกยหน้าที่ยืมมือ ๆ ดูสังข์ทองของเราได้เดี๋ยวจึ้นไป

กล้าเป็นขึ้นป็นิ่งอยู่ในซอกทางมะพร้าว เขานั่งเฉย แลมอ้มอย่างเขาะเขี่ยเสียดด้วย ผมรู้กลเขาดี จึงค่อย ๆ ถอยตัวออกห่างทางหลัง ขณะที่เจ้าญี่ปุ่นทั้งสองมัวแต่แหงนคอชะเง้อมองกล้า

เมื่อเห็นกล้าขึ้นป็นิ่งเฉยอยู่นาน เขาจึงตะโกนพร้อมกับทำมือกวักลง เป็นความหมายให้ปลิดลูกมะพร้าวโยนลงมา กล้าทำไม่รู้ไม่ชี้ นั่งอ้มมอ้มอ้มใหญ่มองดูญี่ปุ่นคราวนี้ได้ผล...เจ้าญี่ปุ่นเดือดดาลขึ้นมาทันที กระตุกปืนพกจากซองที่สะเอว ยกขึ้นส่องไปที่กล้า เท่านั้นเองสังข์ทองของเราก็ตาเหลือก ทั้งมือทั้งเท้ารีบตะกายผลมะพร้าวลงมาอย่างรวดเร็วเกือบหมดทะเลย ทำเอาเจ้าญี่ปุ่นถึงกับหัวเราะก๊ากด้วยความชอบใจ

กล้าได้ลงมาถึงพื้นดิน ด้วยความทะเล้งของเขาเป็นที่ถูกใจญี่ปุ่น ญี่ปุ่นจึงให้รางวัลด้วยการเขกหัวอย่างแรงเสียดหนึ่งป็อก กล้าถึงกับอ้าปากร้องไอ้อี หน้านิ้วลิวขมวดก่อนที่จะเดินออกไปพบกับผม

ญี่ปุ่นไม่สนใจพวกเราแล้ว เขาพยายามจัดการกับผลมะพร้าวด้วยดาบของเขา

เขาแสดงความเป็นอันธพาลกับเราได้ เราก็ต้องแสดงตอบเขาบ้าง ชูขบิชิววางแผนกันเสร็จสรรพแล้ว เราถอยห่างออกไปอีกพอ

สมควร ได้ลู่ทางและชัยภูมิเหมาะสมแล้วก็เริ่มปฏิบัติการตามแผน โดยกล้าลัดหลังสติออกมาจากกระเป๋ากางเกง วางหินก้อนเล็ก ๆ ลงบนแผ่นหนัง งามอย่างยึดเต็มที่พร้อมกับใช้สายดาเล็งเป้า ปล่อยฝิงออกไป แม่นเหมือนฝิจับวาง กระสุนกระหมับที่ระเจ้าญี่ปุ่นคนหนึ่ง เขาร้องอ้อกลั่นกันจ้าเบาไปเลย ไม่ต้องรอรอดูผลต่อไปแล้ว เราสองคนก็รีบโอบแนบหลมจันมุมกันบุกป่าฝ่าไต้ถุนบ้านใครต่อใครไปด้วยความปลอดภัย

สมควรแค้นเวลา เราก็ก๊ากทางกันด้วยความอาลัย

### ใบแดงแจ้งสิทธิ์

กลับถึงบ้านลุงสันราว ๔ โมงเย็น ผมเล่าเรื่องให้ท่านฟังลุงสันฟังจบแล้วก็กล่าวตักเตือนผมด้วยความห่วง ท่านมีความปรารถนาดีต่อผมเสมอมา พระคุณของท่านผมมีอาจะลืมได้

ตัดสินใจแน่แล้วว่ คีนนี้ขอนอนค้างกับลุงสันอีก ๑ คีน พรุ่งนี้กลับไปหาคุณพ่อคุณแม่อย่างแน่นอน



ญี่ปุ่น) เขียนด้วยน้ำหมึกดำบนแผ่น  
สีเดงนั้น เขวน้อยอยู่ที่มือจักรยาน  
สอบถามจากผู้ขับขี่ผู้หนึ่งได้ความ  
ว่า ผู้ใดจะใช้รถที่ผลิตจากประเทศ  
คู่สงครามกับญี่ปุ่น ต้องขอใบคุ้ม  
ครองจากญี่ปุ่นเสียก่อน โดยไปขอ  
ที่ร้านซึบา และซึบาเป็นผู้ออกให้  
รถคันใดไม่มี “ใบแดงแจ้งสิทธิ์”  
พวกทหารญี่ปุ่นเห็นเข้า จะถูกริบ  
(รินเอาไปทำไม้ก็ไม่ทราบ) ส่วน  
พวกรถยนต์นั้น เขาไม่ออกใบคุ้ม  
ครองให้หรอก ซึบาเอาออกมาขับขี่  
มีหวังถูกริบไว้ใช้ในกองทัพเขา

ฟังคำบอกเล่าแล้ว ผมนึก  
หมั่นไส้เจ้าซึบาเป็นกำลัง เจ้าจาร  
บุรุษตัวแสนล่นบทโหดได้หลายรูป  
แบบทีเดียว เจ้าก็รู้ดีอยู่แล้วว่า ไม่ว่า  
จังหวัดปัตตานีหรือจังหวัดไหน ๆ  
ทั่วประเทศไทย เราใช้แต่รถที่ผลิต  
จากอังกฤษ อเมริกา เป็นส่วนมาก  
เช่นพวกจักรยาน ราเลห์ ฟิลลิปส์  
รถยนต์ก็พวก เซฟโรเล็ด อินเตอร์  
เนชั่นแนล จะมีของเยอรมันนี่ซึ่ง  
เป็นมิตรสงครามของญี่ปุ่นเพียง  
ส่วนน้อย แม้แต่จักรยานของเจ้าที่  
ขับขี่ออกไปสำรวจพื้นที่บริเวณชาย  
ทะเลตามแผนจารกรรมของเจ้านั้น  
ก็ทำในอังกฤษไม่ใช่หรือ..น้ำขึ้น  
ขังเจ้า ก็ตกไปตามความพอใจ  
ของเจ้าเกิด

ญี่ปุ่นขึ้นมา

พักค้างคืนบ้านลุงตัน

๑๐ ธันวาคม ๒๔๘๔

ต้นเข้าขึ้นมาก็ลงไปสังเกต  
การณ์ที่ทำการไปรษณีย์ฯ เหมือน  
เมื่อวาน

ก็เหมือนเมื่อวานไม่มีผิด พวก  
ทหารพร้อมรถถังที่อาศัยพักหาย

ไปหมด คงทิ้งไว้แต่หลุมตรงที่หุง  
ข้าว แสดงว่าต้องมีพวกใหม่เข้ามา  
แทนที่อีกในวันนี้

เดินออกไปที่ถนน เช้าวันนี้  
มีผู้คนหนาตา แต่ที่น่าสังเกตคือ  
ยังไม่มีผู้หญิงและเด็ก อย่างแต่  
เด็กเล็ก ๆ เลย เด็กวัยรุ่นขนาดผม  
ก็ยังไม่เจอ ผู้คนที่เดินไปมาก็ล้วน  
แต่คนที่ผมไม่รู้จัก จะหาที่รู้จักพอ  
ถามข่าวครวกันบ้างก็ไม่มี ไม่รู้  
ไปอยู่ที่ไหนกันหมด

เตรมาทางหน้าเรือนจำ ร้าน  
ฮาโกเปิดขายแล้วในวันนี้ เรื่อง  
น้ำชากาแฟผมไม่ดื่ม ใจอยากซื้อ  
ขนมหวาน ๆ กินสักชิ้น แต่ก็ได้  
แต่คิดเท่านั้น เพราะในกระเป๋า  
ไม่มีแม้แต่สตางค์แดงเดียว

เตรไปเตรมาใกล้บริเวณนั้น  
ไม่นาน ก็เห็นทหารญี่ปุ่น ๒ คน  
เดินข้ามสะพานมา ผมหยุดยืนดู  
เขา ทั้งสองคนตรงเข้าไปในร้านฮาโก  
สั่งเบียร์ ๒ ขวด ดูหน้าตาฮาโก  
ไม่ค่อยเบิกบานนัก คงคิดว่าพวกนี้  
กินฟรีแน่ ๆ ที่ไหนได้ เจ้าญี่ปุ่น  
คนหนึ่งล้วงกระเป๋าคำกวักธนบัตร  
ออกมาเป็นปึก เป็นธนบัตรไทย  
ชนิดใบแดงเสียด้วย ความจริง  
เท่าที่ผมพอจะรู้ว่า ราคาเบียร์ใน  
สมัยนั้นขวดละไม่กี่สตางค์ แต่  
ญี่ปุ่นเขามาในลักษณะเศรษฐกิจใหญ่  
ยื่นใบละร้อยให้เจ้าของร้าน ๒ ใบ  
ฮาโกหน้าชื่นขึ้นมาทันทีอย่างเห็น  
ได้ชัด

(เกี่ยวกับเรื่องธนบัตรไทย

ในช่วงสงครามนั้น ผมได้รับทราบ  
ภายหลังว่า ญี่ปุ่นเขาพิมพ์จาก  
ประเทศเขา แล้วส่งมาให้ทหารของ  
เขาที่อยู่ในเมืองไทยใช้กันอย่าง

ไม่อื่น ทำเอาฐานะเศรษฐกิจการ  
เงินไทยประสบกับความวิกฤต กว่า  
จะแก้ไขสถานการณ์ได้ในเวลา  
ต่อมา ก็ “สะบักสะบอม” แทบ  
ทรงตัวไม่อยู่ที่เดียว)

เบียร์วางบนโต๊ะพร้อมแก้ว  
แล้ว แต่เจ้าญี่ปุ่นทั้งสองก็ไม่ยอม  
นั่งลงดื่ม เขาเดินออกมาที่หน้าร้าน  
มองซ้ายมองขวาเหมือนจระเข้มองหา  
อะไรสักอย่าง พอเขามองมาเห็นผม  
ซึ่งยืนอยู่ใกล้ ๆ นั้น เขาก็กวักมือ  
เรียก ผมเดินตรงเข้าไป ญี่ปุ่นซึบ  
ซึบให้ผมนั่งโต๊ะดื่มเบียร์ ผมโบก  
มือปฏิเสธเขาไม่สนใจคงใช้มือคัน  
หลังผมให้เข้าไปทำเดี๋ยวนั้น ผมตัดสินใจทันที  
เผ่นออกจากร้านอย่างรวดเร็ว  
แล้ววิ่งไปตามถนน เจ้าญี่ปุ่น  
ก็แน่นเหมือนกัน วิ่งตามผมมาคิด ๆ  
ผมเร่งฝีเท้าแล้วเข้าตรอกหนึ่งซึ่ง  
อยู่ไม่ห่างจากร้าน ตรอกนี้เป็น  
ตรอกตัน สุดตรอกเป็นแอ่งน้ำซึ่ง  
มีกอกผักตบชวาขึ้นเต็ม เสปปากตรอก  
มาแล้ว ผมเหลือวหลังไปดู เจ้าญี่ปุ่น  
ก็ยังคงวิ่งตามมา แต่ห่างกันมาก  
ความจริงผมก็ไม่ใช่นักกีฬาวิ่งเร็ว  
แต่ตอนนั้นไม่ทราบว่าจะออกสตาร์ท  
ได้อย่างไร จึงวิ่งได้เร็วจี๋ คงเป็น  
เพราะความตกใจมากกว่า วิ่งไป  
ได้อีกระยะหนึ่ง ก็เหลือวหลังมาดู  
อีก เห็นญี่ปุ่นคนนั้นเดินกลับออกสู่  
ถนน ผมจึงหยุดวิ่ง ยืนผ่อนลมหายใจ  
คลายเหนื่อย แล้วค่อย ๆ เดิน  
อย่างระมัดระวังกลับไปที่พักตรอก  
อีก

ด้อม ๆ มอง ๆ มาทางร้าน  
ฮาโก ไม่เห็นเจ้าญี่ปุ่นทั้งสอง คง  
จะสงบสติอารมณ์นั่งดื่มกันตาม  
ลำพังแล้วกระมัง ในช่วงเวลานี้

ไม่เห็นมีใครเดินผ่านหน้าร้านอาโกเลย เข้าใจว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีกรวิ้งไล่ตะครุบกันเมื่อสักครู่ นั้น คงมีคนเห็น แล้วนำไปเป็นข่าวบอกต่อ ๆ กันไป จึงไม่มีใครผ่านมา ขณะที่ผมยืนสังเกตการณ์อยู่นั้น บังเอิญมีสามล้อคันหนึ่งผ่านมา มุ่งหน้าจะไปทางร้านอาโก คนขับขี่เป็นไทยมุสลิม ผมก็บอกเขาว่า มีผู้ป่วนขึ้นมาอยู่ที่ร้านอาโกอย่าผ่านไปเลย สามล้อคนนั้นจะฟังภาษาไทยที่ผมพูดนั้นรู้เรื่องหรือเปล่า ผมก็ไม่ทราบ หรือเขาเห็นผมเป็นเด็ก ๆ มาพูดเรื่องตลก ๆ ก็อาจจะเป็นไปได้ ผมเดาใจเขาไม่ถูก เพราะเขานิ่งเฉยลูกเดียว และถีบรถผ่านผมไป

บอกแล้วไม่เชื่อ... โคนเข้าแล้ว... เมื่อรถสามล้อไปถึงหน้าร้านอาโก เจ้าผู้ป่วนทั้งสองก็เดินโซเซออกมาจากร้าน โบกมือให้สามล้อหยุด แล้วชี้บู้ชี้ใบ้ให้สามล้อเข้าไปค้มเบียร์ด้วยกัน สามล้อโบกมือปฏิเสธ ผู้ป่วนคนหนึ่งจึงดึงมือเขาจนร่างเขาหลุดร่วงลงมาจากอานรถ อีกคนหนึ่งตรงเข้าเข็นรถสามล้อไปที่ริมคูข้างทาง แล้วใช้เท้าเข็นสามล้อคันนั้นลงในคูซึ่งเต็มไปด้วยผักตบชวา

เพื่อให้ชัคกับสายตา ผมจึงแอบมาหลบซ่อนตัวอยู่ข้างมุมร้านอาโก สองคนที่นั่งค้มกันอย่างสนุกสนานก็กรันก็คือเจ้าผู้ป่วนขึ้นมาตนเอง ส่วนอีกคนหนึ่งคือสามล้อชาวไทยมุสลิมนั้น นั่งคาปรืออยู่เฉย ๆ เจ้าผู้ป่วนบังคับให้เขาค้มบ่อ ๆ ทั้งกระดุนความรู้สึกเขาด้วยการตบหลังคบัลท์ ก็ไม่เป็นผล เขาไม่ยอม



ร้านก๋วยเตี๋ยวห้องแถวเก่า ๆ ถนนปัดตานีภิรมย์

คึกคักขึ้นมาเลย กลับชิงหงอยพาลจะโงกหงับฟูบหมอบไปเสียให้ได้ดู ๆ แล้วผมก็นึกขำ

เบียร์ ๒ ขวดหมดไปแล้ว สั่งเพิ่มมาอีกสอง ๒ ขวด ๒ ร้อยอาโกยิ้ม กำไรบานเบอะหยุดขายน้ำชาสักสัปดาห์ก็ขี้ใจไหว ผมมานึก ๆ ดูว่า ทำไมเจ้าผู้ป่วนไม่ชวนอาโกค้ม ถ้าอาโกร่วมวงด้วย คงสนุกกว่านี้ อาจจะถึงขั้นได้ดูจิวเมืองจีนกันบ้างกระมัง

แอบดูพวกขึ้นมาแสดงบทบาทได้ไม่นาน ก็เห็นทหารผู้ป่วนคนหนึ่งเดินมาตามถนน พอถึงร้านอาโกเสียวะอะอะเอ็ดคะโรทำให้เขาหันไปมองดู พอเห็นเข้าเช่นนั้น เขาก็ตรงเข้ามาในร้านอย่างรวดเร็วด้วยใบหน้าถมึงทึง ตรงเข้าจับคอเสื้อของเจ้าผู้ป่วนขึ้นมาที่สะคน ตบซ้ายป่ายขวาเข้าใบหน้าคนละ ๒ ฉาด แล้วผลักหลังให้ออกจากร้าน เจ้า

ขึ้นมาทั้งสองหายเมาเหมือนปลิดทิ้งเดินคุ่ม ๆ ออกไปจากร้านโดยไม่มีเสียงสักแอะ คงปล่อยให้สามล้อผู้เคราะห์ร้ายนั่งหมอบฟูบอยู่กับโต๊ะ

ผมมาคิด ๆ ดู เออ... ระเบียบวินัยของทหารผู้ป่วนเขาเด็ดขาดดีจริง ผู้ป่วนคนที่ค้มนั้นคงเป็นผู้บังคับบัญชาของสองเจ้าผู้ป่วนเป็นแน่ นี่... ถ้าเป็นทหารไทยโดนเข้าในลักษณะดังกล่าว ไม่รู้ว่าจะเดินออกไปด้วยดีเช่นนั้น หรือเดินเข้าหาผู้บังคับบัญชากันแน่

#### เกลื่อนทัพ

ก่อนเที่ยงผมกลับมาบ้านลุงสันอีกครั้ง เพื่ออำลาท่าน

ณ ที่ทำการไปรษณีย์ฯ ตอนนี้มีทหารผู้ป่วนชุดใหม่เข้ามาอยู่เต็มไปแล้ว

กินอาหารเสร็จ ผมนอนพักผ่อน กะว่าประมาณบ่าย ๓ โมง

ซึ่งเป็นเวลาที่แดดคลาญร้อนไปบ้าง ผมจะออกเดินทางด้วยเท้ากลับบ้านที่อำเภอยะรัง ถึงบ้านอย่างช้าก็ประมาณ ๑ ชม

ได้เวลาผมก็กราบลาท่านลุงสั้นหน้าสลดเล็กน้อย ท่านคงคิดถึงผมเหมือนกันในยามที่มีสถานการณ์เช่นนี้ ท่านอวยชัยให้พรให้ผมเดินทางโดยปลอดภัย เสื้อที่ผมสวมนั้นท่านอนุญาตให้ใช้โดยไม่มีต้องนำไปคืนกลับ ส่วนเสื้อกับหมวกยวชนทหารนั้น ผมฝากท่านไว้ โอกาสหลังค่อยมาเอา

ออกเดินเรื่อย ๆ ไปทางหน้าเรือนจำ ซึ่งเป็นเส้นทางที่ผมเดินกลับ ผ่านร้านอาโกไปไม่ได้ไม่เท่าไรก็ได้ยินเสียงอีกทีก็ดังมาข้างหลังหันกลับไปดู รถกำลังข้ามสะพานและมุ่งหน้ามาในเส้นทางที่ผมเดินอยู่ ผมจึงหยุดยืนดู

รถถึงประมาณ ๗-๘ คัน วิ่งผ่านผมไปหยุดจอดที่ตรงสามแยกที่ผมเคยขึ้นรถจะกลับบ้านเมื่อวันก่อน ทุกคันพรางด้วยกิ่งไม้ใบไม้ หลังจากรถถึงจอดแล้วชั่วครู่แถวทหารญี่ปุ่นก็ติดตามมา มากมายหลายหมวดหมู่ กำลังพลนับเป็นร้อย ๆ พร้อมด้วยอาวุธประจำตัว ยาวเหยียดเต็มไปหมดในถนนสายนั้น หลังจากพักแถวแล้วไม่นาน ขบวนรถยนต์บรรทุกกำลังพลก็มาอีกหลายคัน พร้อมทั้งรถติดปืนกลหนัก รถเสบียง อีกจำนวนหนึ่ง ก็เข้ามาจอดเรียงราย...เขาสะสมกำลังพลไว้ที่ไหน ก็แห่งนี้จึงได้ขนออกมามากมายเช่นนี้ และที่ไม่ออกมาให้เห็นยังมีจำนวนอีกเท่าไร...ผมก็ได้แต่ตั้งปัญหาถาม

ตัวเองเช่นเคย

ขบวนรถถึงเริ่มออกจากที่จอด บ่ายหน้าไปทางเส้นทางสายปัตตานี-ยะลา ซึ่งเป็นเส้นทางเดียวกันกับที่ผมจะเดินกลับบ้าน (อำเภอยะรังอยู่ระหว่างปัตตานีกับยะลา) ส่วนรถยนต์และเหล่าทหารยังคงจอดและพักอยู่ ณ ที่เดิม จนเวลาล่วงเลยไปประมาณ ๑๐ นาที ผู้คุมแถวแต่ละหมวดหมู่ก็สั่งแถวขึ้นรถแล้วให้สัญญาณเคลื่อนพลติดตามขบวนรถถึงไปหมดสิ้น

เสียเวลากับการขึ้นคูปฏิบัติ การของกองทัพญี่ปุ่น จนเวลาตกเย็นมากแล้ว ขอเดินทางกลับอย่างจริงจังเสียที ทุกย่างก้าวที่เดินไปนั้น เหมือนเดินอยู่ในแดนสนธยามันแสนว่าหวังแวงชวนให้หวาดกลัว จนตะวันลับดวงไปแล้ว ความมืดเข้ามาเยือน ผมก็ยังคงคุมคันเดียวคายไปตามเส้นทางสายเปลี่ยวด้วยจิตใจที่เต็มไปด้วยความหวาดระแวงภัย....ผมถึงบ้านเกือบสองทุ่ม

คำบอกเล่าเพิ่มเติม

ภายหลังที่ผมได้กลับไปอยู่กับคุณพ่อคุณแม่แล้ว ก็ได้รับทราบข่าวเพิ่มเติมจากที่ผมได้ประสบการณ์ด้วยตนเอง พอประมวลได้ดังนี้

ยวชนทหารเสียชีวิต ๕ คน มี สนิท หงษ์มณี เอื้อน นุ่มนวล อีกคนชื่อ ถาว (เปลี่ยนชื่อใหม่และนามสกุลอะไร จำไม่ได้) และอีกคนหนึ่ง ผมจำไม่ได้ทั้งชื่อและนามสกุล ทั้งหมดเป็นนักเรียนรุ่นน้อง ส่วนรุ่นเดียวกันก็คือ บุญช่วย เพชรแลบ คั้งที่ผมได้กล่าวแล้ว

ในตอนต้น

ส่วนผู้ใหญ่ที่เป็นที่รู้จักกันกว้างขวางก็คือ คุณครูเชื้อ วรรณิน ท่านผู้นี้ผมรู้จักแต่เพียงชื่อเสียงของท่านเท่านั้น แต่บุตรชายหญิงของท่าน ซึ่งเป็นนักเรียนรุ่นที่ผมรู้จักและสนิทสนมดี คือ พี่ชลิน และ พี่สมจิต วรรณิน

นอกจากคำบอกเล่าเกี่ยวกับผู้เสียชีวิตที่ผมรับทราบมาเพียงเท่านี้แล้ว ผมยังได้รับทราบเกี่ยวกับวีรกรรมของยวชนทหารผู้หนึ่งซึ่งรอดชีวิตมาได้อย่างหวุดหวิด พี่สदार ยวชนผู้นั้น คือ สุนนท์ ทับทิมทอง

วีรกรรมของสุนนท์ ทับทิมทอง

สุนนท์เป็นนักเรียนรุ่นเดียวกับผม เดิมมีชื่อว่า ถ่าเอง เขาเป็นคนร่างเล็ก ผอมบางแต่มีความแกร่งทั้งร่างกายและจิตใจ นิสัยสุภาพเรียบร้อย แต่มีลักษณะ "อ่อนนอกแข็งใน" อยู่ในที่ เขาเป็นคนยิ้มยาก ยิ้มแต่ครั้งของเขานั้นมีความหมาย หากที่ผู้ไม่รู้จักจิตใจเขาดีจะรู้ซึ่งถึงความหมายนั้นได้ ดวงดลมส่องถึงความเด็ดเดี่ยวเป็นคนไม่เห็นแก่ตัว ขอบถ่อมตัว

เขาไม่ค่อยสูงส่งถึงกับเพื่อน และมักมีความระแวง ทั้งนี้เนื่องจากตนเองมีปมด้อยบางประการ ประการแรกเป็นปมด้อยที่มีมาแต่กำเนิด เขามีนิ้วเท้าไม่ครบ ๕ นิ้วเหมือนคนอื่น ๆ นิ้วเท้าข้างขวาของเขาขาดไป ๒ นิ้ว คือนิ้วก้อยกับนิ้วนาง เมื่อรวมนิ้วมือนิ้วเท้าแล้วเขามีเพียง ๑๘ นิ้ว เขาจึงได้รับสมญาจากเพื่อนฝูงว่า "สิบ



ย่านถนนกะลาพอเป็นที่เก่าแก่แห่งหนึ่งทางปัตตานี เป็นเส้นทาง  
จากตัวเมืองปัตตานีไปสู่อำเภอยะรังและยะลา

แปลมงกุฎ” ประการที่สอง เขามี  
สติปัญญาไม่หัดเทียมเพื่อนการ  
เรียนของเขาอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ทั้ง ๆ  
ที่เขามีใจคนเหลวไหลในด้านการ  
ศึกษา และประการสุดท้ายฐานะ  
ทางบ้านของเขาก็ค่อนข้างฝืดเคือง  
...นี่แหละคือสิ่งที่เขามักจะคิด  
ออกห่างจากเพื่อนฝูง มักจะมีอคติ  
ต่อเพื่อน คิดว่าเพื่อนรังเกียจบ้าง  
เพื่อนทับถมตัวเองบ้าง

จากคำบอกเล่า ความว่า  
ขณะที่ญี่ปุ่นบุกกรุงไถ่เข้ามาจนกระทั่ง  
ถึงด้านหนึ่งของสนามโรงเรียน  
คือด้านที่อยู่ใกล้คลองสามัคคี  
สุนนท์กับเพื่อนยุวชนทหารจำนวน  
หนึ่งก็อยู่ด้านตรงกันข้ามคือด้าน  
ที่ติดกับถนนสายหนึ่งที่อยู่ตรงหน้า  
ศาลากลางจังหวัด ถนนสายนี้เลียบ  
สนามไปจนถึงแม่น้ำปัตตานีการ  
ต่อสู้ก็อยู่ในลักษณะคนละฟาก  
สนาม

นอกจากปืนเล็กยาวที่ยิงตอบ  
โต้กันทั้งสองฝ่ายแล้ว ฝ่ายญี่ปุ่น  
ยังมีปืนกลเบาเสริมมาด้วย ทำให้  
ฝ่ายยุวชนทหารต้องเพิ่มความ  
ระวังตัวมากยิ่งขึ้น แต่ก็ไม่อาจจะ  
หลีกเลี่ยง และผู้ที่หลีกเลี่ยงไม่พ้นก็คือ  
สุนนท์

สุนนท์ถูกกระสุนปืนกลเข้าที่  
บริเวณหน้าอกอย่างจังหลายนัด  
จนร่างผละ เพื่อนร่วมสมรภูมิที่อยู่  
ใกล้กันคิดว่าเขาต้องได้รับบาดเจ็บ  
อย่างแน่นอน แม้ตัวเขาเองก็คิดว่า  
ตัวเองคงจบชีวิตลงเพียงแค่นี้ แต่  
แล้วเมื่อกลับมามองดูทรงอกของ  
เขา เขาก็แปลกใจ เลือดสีกหยด  
ไม่มี เสื้อก็มีแต่รูกระสุนแหวกเสื้อ  
เครื่องแบบก็ถึงเสื้อชั้นในสีแดง  
เป็นเสื้อชั้นดีหลวงพ่อบุญรอด ก็ตะลึง  
เป็นรูกระสุนเช่นกัน แต่เมื่อเลิกเสื้อ  
ชั้นดีมองดู เขาถึงกับขนลุกชู กระสุน  
ไม่ได้ทะลุทะลวงอกเขาเลย มีแต่

เพียงรอยกระสุนเป็นจ้ำ ๆ เท่านั้น  
เขาก็กลายเป็นมนุษย์หนังเหนียว  
เสียแล้ว

เขารู้ดีว่าหนังเขาเหนียว  
เพราะอำนาจใดไปไม่ได้ ถ้ามิใช่  
อำนาจของเสื้อชั้นดีหลวงพ่อบุญรอด  
เขาพนมมือระลึกถึงหลวงพ่อบุญรอด  
ความบ้าบิ่นก็เกิดขึ้นกับเขาทันที  
เกินที่ใครจะคาดคิด เขาลุกขึ้นยืน  
อย่างท้าทาย แล้วออกวิ่งลัดเลาะ  
ไปตามแนวคันไม้ไผ่ที่ปลูกไว้  
ริมแนวคูข้างสนามอย่างรวดเร็ว  
จุดหมายของเขาก็รังปืนกล เขา  
ต้องแย่งปืนกลกระบอกนั้นให้ได้  
เพื่อที่จะได้หันปากกระบอกปล่อย  
กระสุนเข้าใส่พวกญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นก็คงไม่คาดคิดว่าเด็ก  
ตัวเล็ก ๆ ผู้นี้จะวิ่งฝ่าท่ากระสุน  
เข้ามา เมื่อเห็นเขาวิ่งตรงเข้ามา  
ใกล้เข้ามา ในลักษณะจู่โจม โดย  
กระสุนไม่อาจยับยั้งเขาได้เช่นกัน



ญี่ปุ่นคนหนึ่งจึงเปลี่ยนกลยุทธ์ทันที พอเขาเข้าไปได้จังหวัดะ ญี่ปุ่นก็หวาดเขาด้วยพานท้ายปืน ร้างเล็ก ๆ ของเขาถึงกับถลาไปด้วยแรงปะทะ ยังผลให้เขาดกลงไปในคูน้ำซึ่งมีผักตบชวาขึ้นเต็ม และช่วงนี้เองที่เขาได้สติสำนึกขึ้นมาได้ว่า หากเขายังขึ้นมทะเลลุดันต่อไป ชีวิตเขาก็อาจจะพบจุดจบได้ กระสุนทำลายเขาไม่ได้ก็จริง แต่ท่อนไม้ท่อนเหล็กอาจจะทำให้เขากระดูกหักกระดูกอื่นเลือดตาขี้ได้ นี่เดชะบุญพานท้ายปืนที่เหวี่ยงมาถูกเพียงส่วนหนาของร่างกาย เขาจึงได้รับเพียงความเจ็บปวดบอบขี้เล็กน้อยเท่านั้น

คิดได้แล้วเขาก็กลั้นหายใจ มุดน้ำพาร่างลอดกอดผักตบชวาด้วยความระมัดระวัง ไม่ให้ญี่ปุ่นจับทิศทางเขาได้ จนกระทั่งสุดกลอดท่อน้ำข้ามถนน ไปออกคลองสามัคคี ลัดเลาะแอบแฝงกายไป ความริมคลอง ขึ้นฝั่งบริเวณใกล้จวนข้าหลวงประจำจังหวัด วังข้ามถนน ฝาดงมะพร้าวเข้าแนวป่าละเมาะ จุดหมายปลายทางคือโรงอ่าง (โรงทำโอ่งอ่าง ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำปัตตานีซึ่งเป็นฝั่งตรงกันข้ามกับฝั่งตำบลจะบังติกอ) แล้วเขาก็กระโดดลงแม่น้ำ ว่าข้าน้ำข้ามฝั่ง

เขากลับบ้านของเขาที่อยู่ใกล้ศาลเจ้าเจ้าแม่ก้อเหนียวด้วยความปลอดภัย และระทึกใจ

หลังจากญี่ปุ่นเคลื่อนกำลังพลออกจากปัตตานีไปหมดสิ้นไม่นาน พฤติกรรมของสุนนท์ ทับทิมทอง ก็ล่วงรู้ถึงข้าหลวง

ประจำจังหวัด ท่านจึงได้สั่งให้สุนนท์เข้าพบ เขาไปพบ และเล่าพฤติกรรมของคนให้ท่านและผู้มาร่วมรับฟังหลายคนได้รับทราบทุกคนชื่นชมเขามาก และเกิดความเลื่อมใสศรัทธาต่อเสื่อยันต์หลวงพ่ोजามากเช่นกัน

สุนนท์ ทับทิมทอง ได้ถึงแก่กรรมเมื่อไม่นานมานี้เอง เขาถึงแก่กรรมด้วยโรคภัยไข้เจ็บเขาได้จากพวกเราไปแล้ว โดยที่พวกเราส่วนมากไม่รู้ข่าว เขาจากไปอย่างไม่มีวันกลับ ไม่มีอะไรเหลือไว้เป็นอนุสรณ์ นอกจากรอยเท้า ๓ นิ้วของเขา ซึ่งบังเอิญเขาได้ไปประทับรอยไว้บนพื้นซีเมนต์ชั้นล่างของที่ว่าการอำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี ในโอกาสที่เขาไปเที่ยวบ้านผมก่อนหน้าญี่ปุ่นบุกไม่กี่วัน ซึ่งในโอกาสนั้นเป็นโอกาสเดียวกันกับที่ทางอำเภอทำการซ่อมพื้นที่ว่าการอำเภอพื้นปูนซีเมนต์ที่ยังหมาด ๆ แห่งไม่สนิท จึงได้รองรับรอยเท้าเขาไว้ ขณะที่เขาแคะเท้าลงไปก่อนที่จะรีบยกเท้าขึ้น โดยเขาเข้าใจว่าพื้นนั้นแห้งสนิทแล้ว จึงกลายเป็นรอยผืนหมาดราบเท่าทุกวันนี้เป็นอนุสรณ์ที่เขาสร้างขึ้นมามีด้วยตัวเขาเอง

#### ส่งท้าย

จากพฤติกรรมของทหารญี่ปุ่นบุกปัตตานี เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ ที่ผมได้ประสบมานั้น ในทัศนะของผมเห็นว่า ญี่ปุ่นมิได้ตั้งเจตนาที่เข่นฆ่าไทยเยี่ยงอย่างศัตรูที่แท้จริง หากแต่ความจำเป็นบังคับให้เขาต้องกระทำลงไป ในเมื่อฝ่ายเราตั้งป้อมต่อต้านเขาอย่าง

เด็ดเดี่ยว และภายหลังจากการวางอาวุธแล้ว เขาก็ไม่มีพฤติกรรมอย่างใดที่แสดงออกว่า พวกเราคอยอยู่ในฐานะเชลยศึกของเขาอย่างแท้จริง...นี่เป็นเพียงทัศนะของผมที่พิจารณาจากเหตุการณ์ที่ได้ประสบมาในช่วงนั้น

ความจริงที่ปรากฏภายหลังว่า ญี่ปุ่นได้เสนอต่อรัฐบาลไทยในอันจะขอเดินทัพผ่านไทยไปสู่สิงคโปร์ก่อนหน้าญี่ปุ่นบุก แต่รัฐบาลไทยไม่ยินยอมตามคำขอ เขาจึงใช้วิธีบุก และต่อมาสถานการณ์บีบบังคับให้ไทยเราต้องทำ “สัญญาผ่านแดน” ยินยอมให้ญี่ปุ่นเดินทัพผ่านไทยไปสู่ประเทศเพื่อนบ้านเมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๔๘๔ และต่อมาอีกเพียง ๒ อาทิตย์ คือเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๔๘๕ ไทยเราก็ร่วมเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่น ประกาศสงครามกับอังกฤษและอเมริกา

ญี่ปุ่นเปลี่ยนฐานะจากศัตรูมาเป็นมิตร และอังกฤษ อเมริกา ซึ่งเป็นมิตรกลับเป็นศัตรูของเรา...มันเป็นวิถีทางการเมืองที่ผลักดันให้รัฐบาลไทยต้องกระทำเช่นนั้น ทั้งนี้ เพื่อการอยู่รอดของประเทศ

เพราะเหตุการณ์บ้านเมืองบังเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และผันแปรไปอย่างรวดเร็วเช่นกันเช่นนี้ ส่งผลกระทบให้สภาพการณ์ทั่วไปภายในประเทศพลอยผันแปรไปด้วย เศรษฐกิจตกต่ำประชาชนได้รับความเดือดร้อน ฝืดเคือง โจรผู้ร้ายเริ่มชุกชุม กอรับชั้นก็เริ่มโผล่หน้าออกมา ทุกชีวิตต่างพยายามดิ้นรน



### ยุวชนทหาร

เพื่อตัวของตัวเองมากขึ้น ความเห็นแก่ตัวก็เป็นเงาตามตัว คุณธรรมค่อยหดหายไป แทบทุกคนสนใจแต่ปัจจุบัน และมองการณ์ไกลไปในอนาคต มากกว่าที่จะสนใจกับอดีตที่ผ่านมา

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ จึงถูกทอดทิ้งให้เลือนหายไปจากความทรงจำโดยปริยาย ทั้งภาคเอกชน และภาครัฐบาล

เมื่อประมาณ ๑๐ ปีที่ผ่านมา ขณะที่นายกุศล ณ สงขลา ดำรงตำแหน่งศึกษาธิการจังหวัดปัตตานี ท่านได้ดำริที่จะสร้างอนุสาวรีย์ยุวชนทหาร (ท่านเป็นนักเรียนและยุวชนทหารรุ่นเดียวกับผม)

ให้เป็นเกียรติประวัติแก่จังหวัดปัตตานี โดยกำหนดจะสร้างที่สี่แยกปากทางเข้ามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี แต่ติดขัดด้วยกำลังเงินค่าก่อสร้างประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งคือ ขาดการสนับสนุนจากส่วนราชการและประชาชนส่วนหนึ่ง เรื่องจึงค้างเติ่งจนกระทั่งท่านถึงแก่กรรมต่อมาไม่นาน สถานที่ตรงนั้นก็เลยกลายเป็นหนองน้ำ ดังปรากฏให้เห็นในปัจจุบันนี้

ผมไม่ขอวิจารณ์ว่าอะไรควร อะไรไม่ควร แต่มาคิดอย่างคนธรรมดา ๆ คนหนึ่งว่าจังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งเป็นจังหวัดเล็ก ๆ ยังมีอนุสาวรีย์วีรชนแห่งค่ายบางระจัน

ประดิษฐานใน “อุทยานค่ายบางระจัน” ซึ่งนอกจากจะประกาศศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิของจังหวัดแล้ว จังหวัดยังจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดด้วย อนุสาวรีย์ดังกล่าว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบันทรงเปิดเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๑๕ ไม่กี่ปีมานี้เอง

อย่าว่าแต่จะสร้างอนุสาวรีย์เลย แม้แต่สิ่งที่เป็นเครื่องหมายประจำจังหวัด หรือสัญลักษณ์ของจังหวัดปัตตานี อันควรอยู่คู่มืองปัตตานี ก็ยังไปโค่นอยู่ที่อื่น □